

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till en reform av lagstiftningen om stöd för vård av små barn

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att systemet för stöd för vård av små barn ändras särskilt i fråga om de avgifter som uppbärs för kommunal barndagvård och i fråga om det stöd som betalas till barnets föräldrar eller en av dessa vald producent av privat vård.

Familjernas frihet enligt nuvarande mönster att välja mellan dels kommunal dagvård och dels ekonomiskt stöd som ges till föräldrarna föreslås bli bibehållen. Det stöd som för närvarande riktas till familjerna i form av stöd för hemvård av barn föreslås dock bli ersatt med ett stöd för privat vård av barn. Stödet skall betalas till föräldrarna när dessa själva sköter barnet eller i de fall då familjen väljer en annan privat dagvård i regel direkt till vårdproducenten. Friheten att välja mellan kommunal dagvård och stöd för privat vård skall när föräldrarna själva sköter sitt barn gälla de familjer i vilka barnet eller det yngsta av de barn i familjen som sköts på detta sätt är under tre år. Rätten att få stöd för en annan privat vård skall utvidgas till att gälla familjer med ett barn under skollåldern på samma sätt som vid kommunal dagvård.

Stödet för privat vård skall bestå av en vårdpenning och ett inkomstrelaterat vårdtillägg.

Syftet är att som en del av denna reform ändra även de avgifter som uppbärs för kommunal barndagvård så att den inkomstprövning som tillämpas på dem så noggrant som möjligt skall motsvara den inkomstprövning som följs vid bestämmandet av det

föreslagna vårdtillägget inom stödet för privat vård av barn. Avgifterna skall dessutom ändras så att månadsavgiften för dagvård är 200—1 000 mark. Kommunen skall dock med beaktande av vissa lagstadgade begränsningar, enligt prövning kunna befria en familj med små inkomster från att betala avgift eller införa en månadsavgift om 1 200 mark för familjer med höga inkomster.

Folkpensionsanstalten skall handha verkställandet av stödet för privat vård av barn. Folkpensionsanstalten skall också utreda och besluta om familjens inkomst som utgör grund när kommunen bestämmer dagvårdsavgiften.

Propositionen utgör en del av ett mer omfattande reformprojekt genom vilket man strävar till att samordna stödformerna vad gäller vården av små barn, bostadsstödet, utkomststödet, utkomstskyddet för arbetslösa och beskattningen så att dessa bättre än för närvarande sporrar till arbete.

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 1997 och avses bli behandlad i samband med den. De föreslagna ändringarna har dimensionerats så att de inte orsakar kostnadsförändringar i kommunernas eller statens ekonomi.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft vid ingången av augusti 1997.

Utbetalning av stöd direkt till en producent av privat vård skall dock påbörjas först vid ingången av 1998. Till dess skall stödet betalas till familjerna.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
ALLMÄN MOTIVERING	4
1. Nuläge	4
1.1. Lagstiftning	4
Rätt till kommunal dagvårdsplats och stöd för hemvård av barn	4
Tillsynen över den privata dagvårdsverksamheten	5
Finansieringen och administreringen av den kommunala dagvården och stödet för hemvård av barn	5
Stödet för hemvård av barn	6
Begreppet hemvårdsstöd	6
Basdelen	6
Syskonförhöjning	6
Tilläggsdelen	7
Stöd för hemvård av barn som betalas till förhöjt belopp	7
Familje- och inkomstbegreppen i barndagvården och vid stöd för hemvård av barn	7
Familjebegreppet	7
Inkomstbegreppet	8
Partiellt hemvårdsstöd	8
Procedurstadganden som skall iakttas vid verkställigheten	8
1.2. Praxis	9
Kommunal dagvård	9
Privat vård utanför hemmet	9
Vård i hemmet	9
1.3. Bedömning av nuläget	10
2. Reformens mål och de viktigaste förslagen	12
3. Propositionens verkningar	14
3.1. Ekonomiska verkningar	14
3.2. Organisatoriska verkningar	15
3.3. Verkningar ifråga om familjer och barn	15
4. Beredningen av propositionen	16
5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	16
5.1. Samband med andra propositioner	16
5.2. Samband med internationella fördrag och andra förpliktelser	16
DETALJMOTIVERING	16
1. Motivering till lagförslagen	16
1.1. Lag om stöd för privat vård av barn	16
1.2. Lag om ändring av 11 a § lagen om barndagvård	24
1.3. Lag om ändring av ikraftträdelsestadgandet i lagen om temporär ändring av 11 a § lagen om barndagvård	25
1.4. Lag om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa	25
1.5. Lag om ändring av 24 § lagen om arbetsmarknadsstöd	25

1.6. Lag om upphävande av 6 § 8 punkten och 17 § 2 mom. lagen om studiestöd	25
1.7. Lag om ändring av lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården	25
2. Närmare stadganden och bestämmelser	27
3. Ikraftträdande	27
4. Lagstiftningsordning	27

LAGFÖRSLAGEN

1. Lag om stöd för privat vård av barn	29
2. Lag om ändring av 11 a § lagen om barndagvård	36
3. Lag om ändring av ikraftträdelsestadgandet i lagen om temporär ändring av 11 a § lagen om barndagvård	37
4. Lag om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa	38
5. Lag om ändring av 24 § lagen om arbetsmarknadsstöd	39
6. Lag om upphävande av 6 § 8 punkten och 17 § 2 mom. lagen om studiestöd	40
7. Lag om ändring av lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården	41

BILAGA

Parallelltexter

2. Lag om ändring av 11 a § lagen om barndagvård	43
3. Lag om ändring av ikraftträdelsestadgandet i lagen om temporär ändring av 11 a § lagen om barndagvård	44
4. Lag om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa	45
5. Lag om ändring av 24 § lagen om arbetsmarknadsstöd	47
7. Lag om ändring av lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården	48

Förordning om ändring av förordningen om klientavgifter inom social- och hälsovården	50
--	----

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning

Rätt till kommunal dagvårdsplats och stöd för hemvård av barn

Enligt 2 § lagen om barndagvård (36/73) kan sådana barn erhålla dagvård som ännu inte har uppnått läropliktålder, samt när särskilda omständigheter det kräver, och vård inte har ordnats på något annat sätt, även äldre barn. Man bör sträva till att ordna barndagvården så att den erbjuder en vårdplats som är lämplig med hänsyn till barnets vård och uppfostran under den tid av dygnet då den behövs.

Enligt lagens 11 § skall kommunen sörja för att barndagvård finns att tillgå antingen ordnad eller övervakad av kommunen i den omfattning och med sådana verksamhetsformer som behovet i kommunen förutsätter. Kommunen skall dessutom sköta om att barndagvården kan ges på barnets modersmål som kan vara finska, svenska eller samiska.

År 1985 gavs lagen om stöd för vård av barn i hemmet och lagen om införande av denna lag (24/85 och 25/85). Samtidigt fogades till lagen om barndagvård en ny 11 a § (28/85). Enligt dessa stadganden har föräldrar till eller annan vårdnadshavare för alla barn under tre år från ingången av 1990 för ordnandet av barnvården efter eget val kunnat erhålla stöd för vård av barn i hemmet eller en kommunal dagvårds- eller familjedagvårdsplats efter att den tid under vilken föräldrapenning som avses i sjukförsäkringslagen (364/63) kan betalas har löpt ut.

Lagen om stöd för vård av barn i hemmet ändrades genom en lag 1991 (631/91) så att rätten att välja mellan stöd för vård av barn i hemmet och en kommunal dagvårdsplats utvidgades med en årsklass till att gälla familjer med barn under fyra år. En motsvarande ändring gjordes också i 11 a § i lagen om barndagvård genom att till stadgandet fogades ett nytt 2 mom. (630/91). Lagarna skulle att träda i kraft vid ingången av 1993.

I detta sammanhang ändrades 11 a § 1 mom. i lagen om barndagvård så att för barnets föräldrar eller annan vårdnadshavare

stadgades en rätt att efter att den tid när föräldrapenning kan betalas har löpt ut erhålla en kommunal dagvårdsplats till dess barnet övergår till en grundskola eller en jämförbar skola såsom läropliktigt enligt grundskolelagen (476/83). Dagvård måste dock ordnas på deltidsbasis när barnet deltar i förundervisning som ges i en skola innan den läroplikt som avses i grundskolelagen har inträtt. Lagen stiftades så att den skulle träda i kraft vid ingången av augusti 1995. Lagens ikraftträdande framflyttades dock genom lagen om temporär ändring av 11 a § lagen om barndagvård (1496/94) till ingången av 1996.

Vid ingången av 1993 trädde en ny lag om stöd för hemvård av barn (797/92) i kraft. Denna lag ersätter den tidigare motsvarande lagen. Genom den nya lagen överfördes de uppgifter som anknyter till verkställigheten av hemvårdsstödet i sin helhet till folkpensionsanstalten. Dessutom gjordes vissa ändringar av närmast teknisk art i de gällande stadgandena om hemvårdsstöd.

Den nya lagens 1 § motsvarar i sak den utvidgning av rätten att välja mellan hemvårdsstöd för barn och en kommunal dagvårdsplats som refererats ovan. Stadgandet berättigar föräldrarna till eller en annan vårdnadshavare för ett barn under fyra år, vilka inte väljer en kommunal vårdplats för att sköta barnets vårdbehov, att erhålla stöd för hemvård av barn för att på något annat sätt kunna ordna vård för barnet. Ordalydelsen i stadgandet syftar till att understryka hemvårdsstödet natur av att vara ett alternativ till en kommunal dagvårdsplats och utgöra en del av det socialservicesystem som ger stöd för andra arrangemang för vården av barnet. En motsvarande teknisk precisering gjordes också i 11 a § 2 mom. (798/92) i lagen om barndagvård.

Den utvidgning av rätten att välja mellan hemvårdsstöd för barn och en kommunal dagvårdsplats som skulle träda i kraft vid ingången av 1993 och omfatta familjer med barn under fyra år har genom ändringar av lagen om stöd för hemvård av barn och 11 a § 2 mom. lagen om barndagvård, som stadgats att vara i kraft temporärt, i flera skeden framskjutits, senast till början av 1998 (ändringar 1287/92 och 1288/92,

1495/94 och 1496/94 samt 1526/95 och 1527/95).

Rätten att välja mellan hemvårdsstöd och en kommunal dagvårdsplats gäller således till utgången av 1997 alltså endast familjer med barn under tre år. Rätten till en kommunal daghems- eller familjedagvårdsplats har däremot från början av 1996 gällt samtliga barn under skolåldern.

Enligt 4 § 1 mom. lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/92) kan kommunerna uppfylla sin skyldighet att ordna dagvård för barn genom att sköta verksamheten själv, genom avtal tillsammans med en annan kommun eller andra kommuner, genom att vara medlem i en samkommun som sköter verksamheten eller genom att skaffa service från staten, en annan kommun, en samkommun eller någon annan offentlig eller privat serviceproducent.

Tillsynen över den privata dagvårdsverksamheten

Enligt 28 § lagen om barndagvård är en privat person eller en privat sammanslutning som mot ersättning idkar barndagvårdsverksamhet skyldig att lämna en anmälan till behörig socialnämnd senast två veckor från det att verksamheten inletts. Det är socialnämndens uppgift att övervaka verksamheten på det sätt som stadgas närmare genom en förordning. Försummelse att lämna en anmälan har sanktionerats i lagens 30 §.

Enligt 11 § förordningen om barndagvård (239/73) skall socialnämnden efter att ha erhållit den anmälan som gäller bedrivande av en sådan barndagvårdsverksamhet som stadgas i lagens 28 § omedelbart förrätta en inspektion i dagvårdshemmet samt sköta om att dagvårdshemmet och den vård som ges motsvarar de hälso- och andra krav som ställs på dagvården.

Enligt lagens 29 § skall socialnämnden med lämpliga medel försöka få till stånd en rättelse om ett privat dagvårdshem eller den vård som ges konstateras vara olämplig eller bristfällig. Om någon rättelse inte har vidtagits inom utsatt tid kan socialnämnden förbjuda att barn hålls i dagvård i denna vårdinrättning.

Vid ingången av 1997 träder en ny lag om tillsyn över privat socialservice (603/96) i kraft. Stadgandena i denna lag kompletterar tillsynsstadgandena i lagen om barndagvård.

Finansieringen och administreringen av den kommunala dagvården och stödet för hemvård av barn

Kommunerna svarar för kostnaderna för systemet med barndagvård och den lagstadgade hemvården för barn. Staten deltar i finansieringen genom ett system med kalkylerade statsandelar för social- och hälsovårdens driftskostnader vilket regleras i lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/92) (dagvårdslagen 12 § och lagen om stöd för hemvård 7 § 1 mom.). Lagen om planering och statsandel tillämpas dock inte på de kostnader som orsakas av ett förhöjt stöd för hemvård av barn som avses i 17 § lagen om stöd för hemvård av barn.

Det förhöjda stödet för hemvård av barn som avses i lagens 17 § och som kommunerna betalar ut enligt prövning dvs. de s.k. kommundägnade gjordes lagstadgade från ingången av 1993 i samband med att den nya hemvårdsstödslagen stiftades så att verkställigheten av dem kopplades till verkställigheten av det lagstadgade stödet. Finansieringen av kommundägnade ändrades dock inte i detta sammanhang utan de förblev alltså i sin helhet en kostnad för kommunerna själva.

Kommunens socialnämnd handhar uppgifter enligt lagen om barndagvård (11 § 2 mom. lagen om barndagvård).

Folkpensionsanstalten handhar för sin del uppgifter enligt lagen om hemvårdsstöd för barn. När stödet genomförs iaktas i regel de förfaranden som stadgas i sjukförsäkringslagen för genomförande av moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenning (hemvårdsstödslagen 3 §).

Om finansieringen av hemvårdsstödet stadgas i lagens 4 §. Kommunen kompenserar fullt ut folkpensionsanstalten för de kostnader som orsakas av utbetalningen av stödet. Den kostnadsersättning som kommunen skall betala bestäms månatligen så att som grund används de stöd som betalas till sådana stödtagare vilkas i lagen om hemkommun (201/94) avsedda hemort denna kommun är på månadens första dag. Om stödtagaren på grund av studier, arbete eller någon annan sådan orsak vistas i någon annan kommun än sin hemkommun och hans hemkommun inte enligt 3 § lagen om hemkommun ändras till följd av detta är det stöd som betalas till denne dock grund för den kostnadsersättning

som skall betalas av den kommun i vilken han vistas på månadens första dag. Från kostnadsersättningen avdras skillnaden mellan de förskott som kommunen ifråga tidigare har betalat med stöd av lagens 5 § och det faktiska stöd som betalats på betalningsdagen samt ett stöd som med stöd av 18 § återkrävs.

För att trygga folkpensionsanstaltens likviditet skall kommunen enligt lagens 5 § betala ett förskott till anstalten. För betalningen av förskotten skall folkpensionsanstalten enligt paragrafens 1 mom. senast den femtonde dagen i varje månad meddela kommunen det sammanlagda beloppet av de stöd som de personer som får hemvårdsstöd under denna månad erhåller. Enligt paragrafens 2 mom. skall kommunen på basis av denna anmälan betala detta penningbelopp till folkpensionsanstalten på det sätt som anstalten bestämmer i förskott senast den tjugonde dagen i månaden. Folkpensionsanstalten har inte enligt den lagstiftning som gäller denna möjlighet att betala stöd till mottagaren om inte det motsvarande beloppet på förhand har betalats till folkpensionsanstalten på det sätt som avses i stadgandet.

De verksamhetsutgifter som orsakas av verkställigheten av lagen beaktas som verksamhetsutgifter för folkpensionsanstalten (lagens 6 §).

Länsrätten avgör tvistemål mellan kommunerna som gäller skyldigheten att anordna dagvård såväl vad gäller kommunal dagvård som hemvårdsstöd. Dessa stadganden om forum för förvaltnings tvistemål ingår i 51 § socialvårdslagen (710/82) (dagvård) och i 25 § lagen om stöd för hemvård av barn (hemvårdsstöd). Enligt dessa stadganden avgörs ett sådant tvistemål av den länsrätt inom vars område den kommun som är sökande är belägen när man i ett ärende som gäller socialvård eller finansiering av hemvårdsstöd på något annat sätt än genom besvär söker ändring i en tvist som gäller ersättningsskyldighet mellan kommuner.

Stödet för hemvård av barn

Begreppet hemvårdsstöd

Enligt 2 § lagen om stöd för hemvård av barn som ändrats temporärt avses med stöd för hemvård av barn ett ekonomiskt stöd som betalas till föräldrarna till eller andra vårdnadshavare för ett barn under tre år för

ordnande av vården av barnet. Till stödet hör en basdel, syskonförhöjning och en inkomstrelaterad tilläggsdel.

Basdelen

Enligt lagens 8 § 1 mom. som ändrats temporärt är en förutsättning för erhållande av basdelen att familjen har ett barn under tre år som inte vårdas i kommunal dagvård. Basdelen är från den 1 januari 1996 per kalendermånad 1 500 mark (2 mom.). Basdelens belopp är bundet vid det indextal som per kalenderår fastställs (3 mom.) för tillämpningen av första meningen i 9 § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Basdelen betalas inte för den tid för vilken familjen har rätt att erhålla moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen eller ifall en sådan rätt inte finns innan den ovan avsedda tiden enligt sjukförsäkringslagen löpt ut. Basdelen betalas inte heller för den tid som särskild moderskapspenning betalas (8 § 1 mom.).

Syskonförhöjning

Enligt lagens 9 § 1 mom. har de familjer rätt till syskonförhöjning i vilka det utöver det barn som berättigar till basdelen finns ett eller flera barn under sju år som står utanför det kommunala dagvårdssystemet. Vad gäller ett barn mellan tre och sex år utgör kommunal dagvård som omfattar högst fem timmar (partiell dagvård) dock inget hinder för att erhålla en syskonförhöjning. Syskonförhöjningen är för varje barn som berättigar till förhöjning 20 % av basdelen, för närvarande 300 mark (3 mom.).

Utbetalningen av syskonförhöjningen fortgår fastän den familj som erhåller syskonförhöjning skulle börja få särskild moderskapspenning, moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning. Syskonförhöjning betalas även i de situationer då den tid då familjen erhåller föräldrapenning har förlängts till följd av att fler än ett barn fötts samtidigt förutsatt att beloppet av den föräldrapenning som familjen får är mindre än det sammanlagda kalkylerade beloppet av basdelen för hemvårdsstödet och syskonförhöjningen. För den tid som tiden för betalning av föräldrapenning förlängs betalas som syskonförhöjning dock endast skillnaden mellan det sammanlagda beloppet av basdelen för hemvårdsstödet och syskonförhöjningen

samt föräldrapenningen. Om familjen dock innan tiden för när föräldrapenning betalas förlängs har erhållit en syskonförhöjning kan utbetalningen av denna fortsättas i enlighet med tidigare grunder om det är förmånligare för familjen (9 § 2 mom.).

Tilläggsdelen

Enligt lagens 10 § betalas en tilläggsdel om ett barn som berättigar till basdel i hushållsskots i det egna hemmet av någondera föräldern eller någon annan vårdnadshavare och familjens skattepliktiga inkomster per månad inte överstiger den gräns som ger rätt till en tilläggsdel. Fastän en familj som får tilläggsdel börjat få särskild moderskapspenning, moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning betalas tilläggsdelen på samma villkor utan hinder av dessa förmåner. Om föräldrapenningsperioden för en familj som uppfyller de ovan nämnda villkoren men som inte ännu får tilläggsdel har förlängts på grund av att flera barn än ett har fötts samtidigt betalas till familjen tilläggsdel också för tiden för förlängningen av föräldrapenningsperioden.

Enligt lagens 11 § 1 mom. är tilläggsdelens fulla belopp 80 procent av basdelen, för närvarande 1 200 mark. På basis av paragrafens 2 och 3 mom. beviljas tilläggsdel till fullt belopp en familj vars inkomster är högst 4 617 mark per kalendermånad. Om familjens inkomster är större minskas tilläggsdelen till fullt belopp med 15 procent av det belopp med vilket inkomsterna per kalendermånad överstiger den nämnda gränsen. Tilläggsdelen bortfaller när inkomsterna överstiger 12 613 mark. Inkomstgränsen justeras enligt det APL-löneindex som fastställs kalenderårsvis.

Beloppet av tilläggsdelen fastställs tillsvidare. Beloppet skall dock justeras om de inkomster som inverkar på tilläggsdelen har förändrats väsentligt (11 § 5 mom.).

Stöd för hemvård av barn som betalas till förhöjt belopp

Kommunerna kan utöver det lagstadgade stödet för hemvård av barn betala s.k. kommunala tillägg. De kommunala tilläggen har i lagen om stöd för hemvård av barn bibehållits som baserade på kommunernas prövning och står utanför statsandelssystemet. I lagens 17 § stadgas om de grunder

som det kommunala tillägget skall iakttas för att det skall kunna inrymmas i det system för stöd för hemvård av barn som folkpensionsanstalten verkställer. Kommunen kan dock genom avtal med folkpensionsanstalten besluta om även andra förhöjningsgrunder än de som stadgas i lag.

Familje- och inkomstbegreppen i barndagvården och vid stöd för hemvård av barn

Den kommunala barndagvården och stödet för hemvård av barn erbjuder familjerna alternativa möjligheter att ordna vården av barnen. Därför har det ansetts ändamålsenligt att familje- och inkomstbegreppen i de alternativa serviceformerna så långt som möjligt motsvarar varandra.

Familjebegreppet vad gäller stödet för hemvård av barn preciserades och det inkomstbegrepp som är grund för bestämmandet av tilläggsdelen ändrades från ingången av april 1995 så att de motsvarar de motsvarande begrepp som används som grund för bestämmande av avgifterna för den kommunala barndagvården.

Familjebegreppet

Vad gäller barndagvården ingår detaljerade stadgandena om familjen i förordningen om klientavgifter inom social- och hälsovården (912/92), nedan klientavgiftsförordningen.

I dagvården betraktas som nyttjare av en tjänst utöver barnet självt de föräldrar eller andra vårdnadshavare som lever i gemensamt hushåll med barnet. Med en familj avses personer som lever i gemensamt hushåll i äktenskap eller i äktenskapsliknande förhållanden samt deras minderåriga barn som bor i samma hushåll (förordningens 2 § 1 och 2 punkten). Den månadsavgift som uppbärs för dagvården bestäms på basis av betalningsförmågan för den som nyttjar tjänsten samt på basis av familjens storlek (förordningen 4 § 1 mom.).

När betalningsförmågan bestäms beaktas inkomsterna för klienten samt för den som lever med denne i gemensamt hushåll i äktenskap eller i äktenskapsliknande förhållanden (förordningen 27 § 1 mom.).

Enligt 7 a § (1494/94) lagen om stöd för hemvård av barn anses som personer som hör till familjen barn som berättigar till stöd för hemvård av barn, dessas föräldrar eller andra vårdnadshavare som bor i gemensamt

hushåll med barnet samt person som tillsammans med en förälder eller annan vårdnadshavare lever i gemensamt hushåll i äktenskap eller äktenskapsliknande förhållanden.

Vad gäller stöd för hemvård har familjens barn avgränsats till barn som är berättigade till stöd. Definitionen motsvarar den definition som använts när man bestämmer avgifterna för dagvård vid vilken av familjens barn endast barn som är får vård betraktas som nyttjare av en tjänst. Syskonens inkomster beaktas sålunda inte när man bestämmer avgifterna för dagvård eller tilläggsdelen för stödet för hemvård.

Inkomstbegreppet

Enligt 27 § i klientavgiftsförordningen beaktas som månadsinkomst som avses i barndagvården de skattepliktiga förvärvs- och kapitalinkomsterna samt de skattefria inkomsterna för klienten samt för den som lever i gemensamt hushåll med denna med undantag för de inkomster i förmånsställning som uppräknas i förordningens 29 § 1 mom. Om hur skogsinkomst skall beaktas stadgas i förordningens 28 a §. De avdrag som skall göras från inkomsten uppräknas i förordningens 30 §. Inkomstbegreppet vad gäller tilläggsdelen för stödet för hemvård har definierats genom en hänvisning som tagits in i 11 § 4 mom. lagen om stöd för hemvård av barn. Hänvisningen avser det inkomstbegrepp som stadgats som betalningsgrund för dagvården i avgiftsförordningens 27 och 28 a §§, 29 § 1 mom. samt i 30 §. När tilläggsdelen bestäms skall dock inte som inkomst beaktas det stöd för hemvård av barn som omfattar den tilläggsdel som skall bestämmas. Om tilläggsdelen erläggs under den tid särskild moderskapspenning, moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning kan betalas enligt sjukförsäkringslagen skall av denna förmån som inkomst beaktas på motsvarande sätt endast den del som överstiger det kalkylerade sammanlagda beloppet av basdelen för hemvårdsstödet samt eventuella syskonförhållningar som betalas till familjen.

Partiellt hemvårdsstöd

Enligt 1 § 2 mom. lagen om stöd för hemvård av barn har en person rätt till partiellt stöd för hemvård om han står i ett tjänste- eller arbetsförhållande, är faktiskt bosatt i Finland, är förälder eller annan vårdnadsha-

vare till ett barn under tre år, hans genomsnittliga veckoarbetstid på grund av vården om barnet är högst 30 timmar.

Partiellt stöd för hemvård betalas inte om familjen är berättigad till tilläggsdel för stödet för hemvård av barn. Stöd betalas inte heller för den tid familjen har rätt att erhålla moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenning eller om en sådan rätt inte finns innan den tid enligt sjukförsäkringslagen som avses ovan har löpt ut (lagens 11 a § 1 och 2 mom.).

Det partiella stödet för hemvård är 25 procent av basdelen, för närvarande 375 mark. Till stöd är berättigad endast den ena av barnets föräldrar eller en annan vårdnadshavare för barnet (lagen 11 a § 3 mom.).

Procedurstadganden som skall iakttagas vid verkställigheten

Stadgandena om hur stödet skall sökas och beviljas ingår i 12 § lagen om stöd för hemvård av barn. Stödet söks hos folkpensionssanstaltens lokalbyrå. Stöd beviljas inte utan särskilda skäl retroaktivt för mer än sex månader innan stödet söks. Stöd beviljas inte heller för en tid som är kortare än en månad.

Om stödtagarna stadgas i lagens 13 §. Stödet betalas till den förälder som uppgivits som stödtagare eller till en annan vårdnadshavare i vars vård barnet befinner sig. Om det dock ingår en tilläggsdel i stödet skall stödet betalas till den förälder eller någon annan vårdnadshavare som de facto sköter barnet hemma. Den sistnämnda regleringen som gäller stödtagaren i de fall då tilläggsdel betalas har ansetts ändamålsenlig förutom av den anledningen att en förutsättning för att få en tilläggsdel enligt lagens 10 § är att barnet vårdas i det egna hemmet, även för att underlätta en samordning av tilläggsdelen och förmåner enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84).

I lagens 14—16 §§ ingår stadganden om betalning av stödet, betalningssättet, förlust av stödpost samt utbetalning under tiden för anstalts- och familjevård. I lagens 18—19 §§ stadgas om återkrav och ändringssökande.

I lagens 20 § har man samlat stadganden om skyldigheten att lämna uppgifter som riktar sig mot olika intressenter. Paragrafens 1 mom. gäller skyldigheten för den som söker stöd och stödtagaren att lämna anmälan

till folkpensionsanstalten och 2 mom. samma skyldighet för kommunen. I paragrafens 3 mom. stadgas om skyldighet att lämna upplysningar till folkpensionsanstalten och till besvärinstansen enligt hemvårdsstödslagen för vissa andra intressenter bl.a. staten, kommunerna och någon annan offentligrättslig sammanslutnings myndigheter.

I lagens 21 § stadgas om sändande och utnyttjande av uppgifter i vissa fall. Som redan ovan beträffande 5 § konstaterades skall folkpensionsanstalten med hänsyn till det förskott som kommunen skall betala till anstalten senast den femtonde dagen varje månad meddela kommunen det sammanlagda beloppet av stöd för de personer som den månaden erhåller hemvårdsstöd. Enligt lagens 21 § 1 mom. skall folkpensionsanstalten för sin del i samband med att stödet utbetalas sända kommunen uppgifter om de personer som erhåller stöd den månaden och om de stödbelopp som betalas till dem.

Enligt 16 § personregisterlagen (471/87) får personuppgifter som finns i personregister användas endast för det ändamål som har bestämts innan uppgifterna börjar inhämtas om inte annat följer av stadganden i personregisterlagen eller i någon annan lag. Folkpensionsanstalten innehar de uppgifter som behövs för avgörande av olika förmåner. Ur en administrativ synvinkel har det ansetts ändamålsenligt för att spara extra arbete att t.ex. när avgöranden fattas om en tilläggsdel kan användas bl.a. de uppgifter som beskattaren givit för avgörande om grunddagpenning inom utkomstskyddet för arbetslösa. Av denna anledning och för att trygga det att folkpensionsanstalten har rätt att använda uppgifter som erhållits för en annan förmån när man avgör den ifrågavarande förmånen stadgas om denna fråga i 21 § 2 mom. hemvårdsstödslagen.

I lagens 22—24 §§ ingår stadganden om utmättnings- och överföringsförbud, tystnadsplikt och brott mot tystnadsplikt. I lagens 26—29 §§ ingår regleringen av fullmakt att ge förordning, ikraftträdande, tillämpningen av vissa stadganden och övergångsstadganden. Det har inte ansetts nödvändigt att ge en förordning om verkställigheten av lagen.

1.2. Praxis

Kommunal dagvård

Dagvården genomförs i ett kommunalt

daghem, i ett daghem som köptjänst, som kommunal familjedagvård i vårdarens hem, som dagvård med tre familjer i tur och ordning i hemmen för de barn som vårdas eller som gruppfamiljedagvård. Avgifterna uppbärs enligt lagen och förordningen om klientavgifter inom social- och hälsovården. Kommunen kan på ansökan av en familj på i lag stadgade grunder avstå från att uppbära avgiften eller nedsätta denna. Uppbärande av avgifter för sjukdomstid eller semesterperiod bestäms enligt de ovannämnda stadgandena.

Privat vård utanför hemmet

Denna dagvård kan ges i privata daghem, som privat familjedagvård i vårdarens hem eller som privat dagvård med tre familjer i tur och ordning i hemmen för de barn som vårdas. Avgifterna uppbärs på villkor som avtalas mellan familjen och vårdaren. Mellan familjen och vårdaren uppkommer i allmänhet inte ett arbetsförhållande utan vårdaren är en företagare. T.ex. storleken av avgiften och hur den skall uppbäras under barnets sjukdomstid eller semesterperioder kan fritt avtalas mellan familjen och vårdaren. Kommunen och länsstyrelsen är dock skyldiga att övervaka kvaliteten på vården såsom att utrymmena för ett privat daghem är ändamålsenliga och att personalen är lämplig för sina uppgifter. Föräldrarna kan för närvarande få stöd för hemvård av barn för denna vård om det finns ett barn under tre år i familjen. Stödet utgör beskattningsbar inkomst för familjen.

Vård i hemmet

När vård ges i barnets eget hem kan vårdaren vara

- barnets förälder eller annan vårdnadshavare eller förälderns make eller sambo
- annan anhöriga eller närstående till barnet varvid det ofta inte föreligger ett arbetsförhållande mellan familjen och vårdaren utan vården kan ges som frivilligt arbete utan lön
- en person som avlönats för att vårda barnet i hemmet varvid det i allmänhet uppkommer ett arbetsförhållande mellan familjen och vårdaren. Gränsfall är trefamiljsdagvård i vilken vårdstället i regel byts periodvis.

Villkoren i vårdförhållandet och den lön eller ersättning som skall betalas baserar sig

på ett avtal mellan familjen och vårdaren. När vårdaren är företagare är han en privat producent av socialvård och omfattas av kommunens och länsstyrelsens övervakning såsom en privat vårdare utanför hemmet. Betalning av lön eller ersättning i exceptionella fall såsom under barnets sjukdomstid eller familjens semesterperioder baserar sig på avtal mellan familjen och vårdaren dock med beaktande av de rättigheter som arbetslagstiftningen garanterar vårdaren.

Föräldrarna har för närvarande kunnat erhålla hemvårdsstöd för alla dessa vårdarrangemang om det finns ett barn under tre år i familjen. För att en inkomstbunden tilläggsdel skall kunna fås krävs det dock att någondera föräldern sköter barnet själv hemma. Stödet utgör beskattningsbar inkomst för familjen.

1.3. Bedömning av nuläget

Utvecklandet av systemet för vård av barn som en helhet har under de senaste tio åren styrts av den lagstiftningsreform som gäller ordnandet av vård för små barn som sedan 1985 stegvis trätt i kraft. Ett centralt mål för denna lagstiftningsreform var att för alla barn under skolåldern trygga antingen en kommunal dagvårdsplats eller stöd för hemvård av barn i enlighet med föräldrarnas eget val. Rätten till stöd för hemvård av barn utvidgades stegvis fram till 1990 så att den täckte alla barn under tre år. Vid samma tidpunkt kom barn under tre år vad gäller dagvård att omfattas av den s.k. subjektiva rätten. Följande betydelsefulla utvidgning av systemet trädde i kraft vid ingången av 1996 då en ovillkorlig rätt till en kommunal dagvårdsplats utvidgades till att gälla alla barn under skolåldern.

Antalet kommunala dagvårdsplatser ökade från 170 000 platser 1985 till nästan 214 000 platser 1990. Efter detta minskade antalet platser fram till 1994 med 40 000 närmast på grund av att efterfrågan på service sjönk till följd av arbetslösheten och å andra sidan på grund av de sparbeslut som den ekonomiska recessionen orsakade. Fram till 1996 har antalet platser åter vuxit med nästan 30 000 platser när sysselsättningen förbättrats och å andra sidan den subjektiva rätten som gäller alla barn under skolåldern har trätt i kraft vid ingången av 1996.

Antalet dagvårdsplatser för barn var enligt en utredning av social- och hälsovårdsminis-

teriet som gäller samtliga kommuner, i februari 1996 sammanlagt 201 000 platser. Den subjektiva dagvårdsrätten som gäller alla barn under skolåldern uppskattas öka dagvårdsplatserna med drygt 10 000 platser av vilka största delen togs i bruk av kommunerna under 1995. Uppskattningar ger vid handen att dagvårdsplatserna kommer att öka från februari 1996 till utgången av 1996 med 2 500 platser i hela landet. I så fall skulle antalet platser vid utgången av innevarande år vara 203 500 platser.

Enligt en enkät som gjordes i februari 1996 ansågs det att efterfrågan på och utbudet av vårdplatser var i balans i 168 kommuner. Antalet vårdplatser var för litet i 126 kommuner och för stort i 145 kommuner. Sammanlagt uppgick bristen på vårdplatser i februari till nästan 5 000 platser. Å andra sidan meddelades att överutbudet av vårdplatser uppgick till nästan 2 000 platser. Social- och hälsovårdsministeriet har gjort en preciserande utredning över situationen i augusti 1996 i 33 kommuner i vilka det fanns en brist på dagvårdsplatser i februari 1996. Enligt denna utredning hade underskottet av vårdplatser vid början av det nya verksamhetsåret minskat från 4 800 platser i februari till 3 000 platser. Av underskottet är en avsevärd del koncentrerad till de stora städerna i södra Finland.

Antalet personer som erhåller stöd för hemvård av barn har på motsvarande sätt stigit när dagvårdsbehovet minskat på 1990-talet och var som högst 1994 då det vid utgången av året fanns ca 95 000 familjer som erhöll stöd. Den ändring av lagstiftningen om utkomstskyddet för arbetslösa som trädde i kraft i november 1995 genom vilken man fortsättningsvis skärpte samordningen av stödet för hemvård av barn med utkomstskyddet för arbetslösa samt den nedsättning på i snitt 22,5 % av nivån på förmånerna inom stödet för hemvård av barn som trädde i kraft vid ingången av 1996 och genom vilken man genomförde den minskning om 700 milj. mark av utgifterna för förmånerna som regeringens sparbeslut förutsatte, har sänkt antalet familjer som per månad i genomsnitt erhåller hemvårdsstöd till 15 000 vid ingången av 1996. Totalsumman för utgifterna för förmånerna inom stödet för hemvård av barn sjunker från 1995 till 1996 med uppskattningsvis ca en tredjedel dvs. från 3 mrd. mark till 2 mrd. mark. En mer detaljerad utredning av social- och hälso-

vårdsministeriet om effekterna av ändringarna i stödet för hemvård av barn, vilken riksdagen

krävde, har överlåtits till riksdagen den 3 september 1996.

Utvecklingen av det lagstadgade och kommunala stödet för hemvård av barn under åren 1985—1995

År	Lagstadgat ^{x)}		Andel med syskonförhöjning %	Andel med tilläggsdel %	Stöd i genomsnitt mk/månad	Partiellt stöd för hemvård		Kommunalt	
	Utgifter milj. mk	Mottagare 31.12.				Utgifter milj. mk	Mottagare 31.12.	Utgifter milj. mk	Mottagare 31.12.
1985	191,1	25 890	23,9	15,0	973				
1990	1 717,7	80 599	51,5	49,5	1 772	8,6	2 305	507,8	28 429
1994	3 190,8	94 497	49,9	59,4	2 655	7,8	1 316	75,0	10 412
1995	2 987,7	83 605	51,1	60,2	2 598	7,5	1 207	57,7	7 139
1996 ^{xx)}	2 010,0	79 298	53,2	59,1	1 981	6,0	1 213	80,0	9 691

^{x)} Innehåller inte partiellt stöd för hemvård

^{xx)} Uppskattning, förutom mottagare 31.3.

Utvecklingen av antalet dagvårdsplatser 1985—1996

	1985	1990	1994	1996
Heldagsvård				
Under 3 år	-	55 090	40 000	40 800
3-6-åringar	-	109 050	106 170	123 300
Sammanlagt	125 460	164 140	146 180	164 100
Halvdagsvård				
0-6-åringar	-	32 350	22 670	29 300
Skolbarn	-	17 390	10 130	10 100
Sammanlagt	47 470	49 740	32 800	39 400
Platser sammanlagt	172 930	213 880	178 980	203 500
Av dessa				
Daghem	96 260	118 030	112 450	126 900
Familjedaghem	76 670	95 850	66 530	76 600

Utgifterna för dagvården och avgiftsavgkastningen 1985—1994

År	Utgifter milj. mk	Avgiftsavgkastning milj. mk	Andel i % av utgifterna
1985	3 449	501	14,5
1990	6 610	738	11,2
1991	7 140	848	11,9
1992	6 847	952	13,9
1993	6 488	935	14,4
1994	6 493	966	14,9
1995 ^{x)}	7 105	1 027	14,5

^{x)} Förhandsuppgift

Stöd för hemvård av barn har kunnat an-

vändas förutom som stöd för vård i hemmet även som stöd för att ordna privat dagvård. Ett problem ur familjens synvinkel har då varit att förmånen dubbelbeskattas. Först har familjen betalat skatt på stödet för hemvården och därefter på nytt den som producerat tjänsterna. Bl.a. detta problem har man strävat efter att utreda i det riksomfattande experimentet med en servicepenning inom barn-dagvården vilket social- och hälsovårdsministeriet anordnar i samarbete med Stakes och Finlands Kommunförbund under tiden 1 mars 1995 och 31 juli 1997. Målet med experimentet är att göra systemet för vård av småbarn mer mångsidigt och att öka föräldrarnas valmöjligheter genom att främja uppkomsten av privata dagvårdsmarknader utanför hemmen vid sidan av de kommunala vårdformerna.

I experimentet är servicepenningen ett stöd för privat vård som kommunen betalar skilt för varje barn till ett vårdställe som familjen anvisar. Om storleken på servicepenningen och om hur den skall riktas till barn i olika åldrar beslutar experimentkommunerna som är 33 till antalet. Servicepenningen kan till sin storlek vara enhetlig eller bestämmas enligt familjens inkomster. Kommunen betalar servicepenningen/sedeln till serviceproducenten och servicepenningen utgör beskattningsbar inkomst för producenten.

Stakes andel av experimentet är att genomföra en riksomfattande uppföljningsundersökning. En mellanrapport av undersök-

ningen publicerades i april 1996. Servicepenningens värde i heldagsvård varierade enligt mellanrapporten i kommuner med ett enhetligt värde i daghemsvård från 1 000 mark till 3 500 mark per månad, medan motsvarande variation i familjedagvården var 800—2 200 mark. I den stegvisa modellen var intervallet i daghemsvård 370—3 360 mark och i familjedagvård 70—2 300 mk/månad.

Enligt mellanrapporten hade 17 % av de familjer som omfattades av den vård som stöddes med en servicepenning övergått till privat dagvård från den kommunala dagvården. Dock hade 45 % varit kund hos samma privata vårdhem redan före experimentet. Av familjerna ansåg 22 % att de inte alls befann sig i någon valsituation utan mottagandet av sedeln var för dem det enda alternativet. Av företagen hade 22 % påbörjat sin verksamhet när experimentet med servicepenningen inleddes. Av den nya företagsverksamheten var 60 % familjedagvård, 19 % traditionella daghem och 16 % specialiserade daghem.

Genom förordningen om klientavgifter inom social- och hälsovården har avgifterna för barndagvården reglerats. I förordningen har den avgift som uppbärs bestämts i fem olika avgiftsklasser enligt följande:

Avgiftsklass	Vård mer än 5 timmar mk	Vård högst 5 timmar mk
I	385	220
II	550	330
III	825	440
IV	1 100	660
V	1 430	880

Social- och hälsovårdsministeriet har i ett beslut (SHMb 1604/92) bestämt inkomstgränserna för den första ersättningsklassen enligt följande:

Antal personer	Dyrortsklass I mk/månad	Dyrortsklass II mk/månad
2	5 900	5 600
3	7 500	7 100
4	9 200	8 800
5	11 200	10 500
6	12 900	12 000
7	14 400	13 700
8	16 200	15 000

Kommunerna har kunnat bestämma de inkomstgränser som man tillämpar med un-

dantag för inkomstgränserna i den I ersättningsklassen. Social- och hälsovårdsministeriet har dock gett en rekommendation om de inkomstgränser som kan iakttas.

Som ett problem i det gällande avgiftssystemet har man upplevt den stegvisa regleringen som orsakas av avgiftsklasserna och de problem som orsakas av detta har understrukits särskilt i de kommuner i vilka man starkast har avvikit från de rekommendationer för inkomstklasser med enhetsintervaller som social- och hälsovårdsministeriet har gett.

Kommunernas praxis vid bestämmandet av inkomstklasserna har varit synnerligen brokig. Detta har lett till att avgifterna för de familjer som använder dagvård för närvarande är olika i olika kommuner. I samma inkomstklass kan det finnas familjer vars månadsinkomster skiljer sig från varandra med flera tusen mark. Detta innebär att familjer av likadan storlek betalar en lika stor dagvårdsavgift trots till och med stora inkomstskillnader.

I det nuvarande stegvisa avgiftssystemet medför en övergång från en inkomstklass till en annan ett s.k. inkomstfällfenomen varvid en tillväxt i familjens nominella inkomst genom effekterna av en höjning av dagvårdsavgifterna, progressiv beskattning och en minskning av det av behovsprövning beroende bostadsstödet kan leda till att familjens disponibla inkomst till och med minskar. Detta problem kommer särskilt fram i kommuner i vilka de av kommunen bestämda under- och övergränserna i inkomstklassen ligger mycket nära varandra. I dessa situationer har en till och med relativt liten ökning av familjens inkomster kunnat leda till att avgifterna höjs med hela två avgiftsklasser.

2. Reformens mål och de viktigaste förslagen

Den föreliggande regeringspropositionen är en del av ett vidare reformprojekt som baserar sig på förslag av arbetsgruppen för de s.k. flitfällorna (statrådets kanslis publikationsserie 5/96). Dessa har tillkännagivits för riksdagen i anknäpning till att budgetpropositionen för 1997 avläts. Målet för arbetsgruppen för flitfällor har varit en reform genom vilken man har för avsikt att samordna stödformerna för barnvården, stödet för boende, utkomststödet, utkomstskyddet för ar-

betslösa och beskattningen så att de bättre än för närvarande skulle sporra till arbete.

Vad gäller systemet för vård av småbarn har man haft för avsikt även att förenkla stödsystemet och att göra det klarare. Inom det nya systemet sker inkomstprövningen enligt samma grunder både när det gäller dagvårdsavgifterna och stödet för privat vård, och dagvårdsavgifterna och vårdstöden bestäms i regel särskilt för varje barn. En utgångspunkt för beräkningarna inom avgiftssystemet för kommunal dagvård är tanken på lika stora dagvårdsavgifter och ett inkomstrelaterat vårdtillägg som sänker dem. Familjerna utanför den kommunala dagvården får stöd i form av vårdpenning och inkomstrelaterat vårdtillägg. Propositionen syftar även till ett mera enhetligt bestämmande av dagvårdsavgifterna än för närvarande i landets samtliga kommuner. Genom reformen slopas de avgiftsklasser inom dagvården som nu är i bruk.

En ändring i det nuvarande systemet vad gäller stödformernas täckningsgrad innebär att den s.k. subjektiva rätten att välja föreslås utvidgas så att den vad gäller stöd av privat dagvård som ges av någon annan än föräldrarna skulle gälla barn under skolåldern på samma sätt som den rätt att välja som gäller kommunal dagvårdsplats. Stödet för privat vård skall betalas direkt till vårdproducenten varvid det inte skulle utgöra beskattningsbar inkomst för familjen och det skulle inte heller inverka på beloppet av de övriga socialförmåner som familjen får. Vad gäller stöd till familjer i vilka föräldrarna själva vårdar sitt barn skulle kretsen av stödtagare förbli i det närmaste oförändrad dvs. ett villkor för att erhålla stöd skulle alltjämt vara att familjen har ett barn under tre år. Kretsen av dem som är berättigade till stöd skulle avgränsas så att sexåriga syskon till ett barn under tre år inte skulle berättiga till stöd när föräldrarna själva sköter sina barn. Å andra sidan skall betalningen av stöd till syskon som är 1—5 år utvidgas från nuvarande nivå när det finns ett barn som ger rätt till en period med föräldrapenning.

Eftersom avsikten med reformen är att ersätta systemet med stöd för hemvård av barn med ett system för stöd för privat barnvård och upphäva lagen om stöd för hemvård av barn skulle i detta sammanhang även de stadganden upphävas genom vilka friheten att välja vad gäller stöd för hemvård skulle ha vidgats till att gälla familjer med

barn under fyra år. Ett flertal gånger har tidpunkten för när utvidgningen skall träda i kraft framflyttats, senast till ingången av 1998.

Den 16 augusti 1995 enades regeringen i samband med behandlingen av budgetpropositionen för 1996 om ytterligare inbesparingar att företa under 1997—1999 enligt regeringsprogrammet och tilläggsprotokollet till det. Stödet för hemvård av barn hörde till de förmåner beträffande vilka man kom överens om att avstå från indexförhöjningar under 1997 och 1998. En regeringsproposition som anknyter till detta för 1997 till lag om undantagstillämpning av 8 och 11 §§ lagen om stöd för hemvård av barn har redan givits till riksdagen (RP 171/1996 rd). I den nu föreslagna reformen ingår inte en automatisk indexjustering av stödet för privat vård. En indexjustering skulle bryta mot sammanjämkningen av inkomstbundenheten för avgifterna och vårdtillägget. Avsikten är att skillnaden mellan maximi- och minimiavgiften för dagvård är lika stor som vårdtillägget och att de inkomstgränser som berättigar till vårdtillägg och nedsättning av avgiften förblir de samma.

Det förslag som gäller avgiftssystemet för dagvården syftar till att dagvårdsavgifterna skall bestämmas mer enhetligt än för närvarande i samtliga kommuner. I stället för de avgiftsklasser för dagvården som för närvarande är i bruk skall en nedsättning av avgifterna som baserar sig på inkomstprövning bestämmas procentuellt i förhållande till familjens inkomst vilket innebär att de inkomstfallor som avgiftsklasserna ger upphov till faller bort.

Enligt propositionen skall som en utgångspunkt för kommunal dagvård uppbäras en klientavgift för alla barn som erhåller vård. Detta skulle avvika från nuvarande läge då man inte uppbär klientavgifter för barn i familjer som understiger den inkomstgräns som social- och hälsovårdsministeriet har fastställt i I ersättningsklassen och då det i familjer som överstiger inkomstgränsen en del av de syskon som är i vård kan få en avgiftsfri vård. En avgiftsfri vård erhåller för närvarande 50 000 barn dvs. 25 procent av samtliga barn som är i kommunal dagvård. Det föreslås att de högre dagvårdsavgifterna skall sänkas från nuläget. Det föreslås att när avgifterna bestäms skall beaktas i familjens storlek endast två barn som omfattas av den subjektiva valfriheten varför man när famil-

jens dagvårdavgifter bestäms inte skall beakta ett barn som berättigar till föräldrapenning, barn i skolålder och inte heller mer än två barn i vårdålder.

Enligt 11 § lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/92) kan befrielse från en avgift som fastställts för barndagvård nu beviljas på samma grunder som från en avgift som fastställts för annan socialvårdsservice och en sådan avgift för hälsovårdsservice som bestämts enligt en persons betalningsförmåga. En fastställd avgift kan efterskänkas eller nedsättas, om det finns skäl därtill med beaktande av personens försörjningsplikt eller utkomstmöjligheter eller vårdsynpunkter. Det är meningen att de som åläggs den nya lägsta avgiften om 200 mark för heldagsvård inte schablonmässigt skall beviljas befrielse från betalningen på basis av att deras inkomster är små, i stället skall befrielse beviljas bara på vägande grunder. Befrielsen från betalning binds vid de nuvarande förutsättningarna samt vid att föräldrarna arbetar eller studerar eller vid att barnet har behov av vård och fostran. Befrielse kan beviljas t.ex. studerande som studerar med hjälp av studiestöd eller ensamförsörjare med låga inkomster. Efterskänkande av avgiften för vård av barnet till en arbetslös förutsätter att barnet har behov av vård eller fostran. Befrielse från betalning av avgiften för halvdagsvård kan dock alltid beviljas på de nuvarande grunderna också vid vård av barnet till en arbetslös. Avgiften för heldagsvård kan alltid efterskänkas t.ex. på grund av att barnet är handikappat eller av barnskyddsskäl.

3. Propositionens verkningar

3.1. Ekonomiska verkningar

Avsikten är att genomföra reformen så att totalkostnaderna för systemet med vård för småbarn inte till följd av reformen skall förändras. Även avgifterna för barnens dagvård avses bli dimensionerade så att avkastningen av dagvårdsavgifterna i förhållande till kostnaderna för dagvården inte förändras.

Man uppskattar att det finns 203 500 dagvårdsplatser för barn 1996. Enligt uppskattning kommer den sjunkande arbetslösheten att 1997 öka behovet av dagvård med drygt 2 000 platser. Å andra sidan uppskattas antalet barn som föds 1996 vara ca 5 000 barn mindre än antalet barn som nästa år uppnår

läropliktsålder vilket minskar behovet av dagvård med uppskattningsvis ca 2 000 platser. Därtill kommer förundervisning som i anknytning till grundskolan ges för sexåringar troligen att utvidgas vidare nästa år vilket också minskar behovet av dagvårdsplatser. Utan den effekt som den föreslagna reformen har skulle behovet av dagvårdsplatser på basis av det ovan sagda 1997 ligga på samma nivå som innevarande år.

Enskilda ändringar som anknyter till den föreslagna reformen har å ena sidan effekter som minskar behovet av dagvårdsplatser och å andra sidan ökar detta behov.

En betydelsefull inverkan som minskar behovet av kommunala dagvårdsplatser kommer den privata dagvården att ha. Den erhåller stöd och bjuds ut som ett alternativ vid sidan av den kommunala dagvården och uppskattas omfatta 20 000 barn. Detta uppskattas minska behovet av kommunal dagvård med 4 000—6 000 platser. Enligt propositionen skall i princip alla barn som är i dagvård omfattas av dagvårdsavgifterna medan för närvarande ca 50 000 barn är befriade från avgifter på basis av inkomsterna. Ändringen minskar enligt uppskattning användningen av dagvård för ca 3 000—5 000 barn oberoende av att avsikten är att kommunerna även i det nya systemet i praktiken skall bevilja avgiftsfrihet.

Den föreslagna reformen innebär en ändring även i användningen av dagvård under perioden för föräldrapenning, när ca 21 000 av de ca 30 000 syskon i åldern 1—5 år som ett barn som berättigar till föräldrapenning har skulle komma att omfattas av det inkomstbundna vårdtillägget som uppskattas minska användningen av kommunal dagvård med 3 000—4 000 platser.

Behovet av dagvård uppskattas å andra sidan öka eftersom reformen skulle minska stödet särskilt för familjer med ett barn för vård som föräldrarna själva ger. Detta uppskattas öka behovet av dagvårdsplatser med ca 2 000—3 000 platser.

Likaså kommer de lägre dagvårdsavgifterna än för närvarande för sexåringar som deltar i förundervisning uppskattningsvis att öka användningen av dagvård med ca 2 000—3 000 platser.

Som en total effekt av de ovannämnda faktorerna uppskattas behovet av kommunala dagvårdsplatser att som en följd av reformen att minska från 203 500 platser 1996 till ca 197 000 platser 1997.

Avkastningen av klientavgifterna i barn-dagvården uppskattas med avgifter som avses i reformen vara ca 1 280 milj. mark dvs. 17,3 % av dagvårdens bruttokostnader medan den nuvarande avkastningen är likaså ca 1 280 milj. mark dvs. 16,7 % av bruttokostnaderna.

Antalet familjer som erhåller vårdstöd som ersätter stöd för hemvård av barn uppskattas vad gäller vård som ges av föräldrarna själva vara relativt exakt det nuvarande antalet. En utvidgning av det nuvarande systemet skulle närmast vara det stöd för privat dagvård som betalas till tjänsteproducenten. Totalt förefaller antalet barn som omfattas av stödsystemet att växa jämfört med dagsläget med ca 10 000 barn. I dagvården skulle en minskning om 6 500 barn inträda medan beträffande stödet för privat vård en det skulle ske en ökning om 20 000 barn.

Samordningen mellan stödet för privat barnvård och andra förmåner av vilka de viktigaste är utkomstskyddet för arbetslösa och studiestödet har till centrala delar baserats på den förutsättning för att få tilläggsdelen i hemvårdsstödet enligt vilken denna förmån betalas till föräldern endast om han själv sköter sitt barn i huvudsak hemma. Att någon erhållit en tilläggsdel har ansetts innebära att denna inte samtidigt har kunnat stå till arbetsmarknadens disposition eller studera på heltid. Man har strävat till att göra samordningen av stödet för barnvård med andra förmåner så långt som möjligt sådan att den motsvarar nuvarande praxis så att ändringarna till följd av samordningen inte heller orsakar betydande ekonomiska verkningar.

3.2. Organisatoriska verkningar

Ändringen kommer att öka folkpensionersanstaltens uppgifter vad gäller att utreda och fatta beslut om de inkomster som används som grund för de avgifter som upp bärs för kommunal dagvård samt vad gäller utbetalning av stöd för en enskild direkt till serviceproducenten. De verksamhetsutgifter som dessa uppgifter orsakar skall räknas som verksamhetsutgifter för folkpensionsanstalten.

3.3. Verkningar i fråga om familjer och barn

På familjernas ekonomiska situation inver-

kar särskilt ändringarna i dagvårdsavgifterna, ändringarna i betoningen av stödet för föräldrarna när de själva sköter sitt barn samt det nya lagstadgade stöd för privat dagvård som betalas till serviceproducenten.

De för familjen betydelsefulla ändringar som det föreslagna systemet för vårdstöd medför baserar sig på att stödsystemet baserar sig på principen om barncentrering mer än det nuvarande systemet. Vårdpenningen är också differentierad enligt barnets ålder. Det inkomstbundna vårdtillägget skulle i det nya systemet vara mindre än den nuvarande tilläggsdelen för hemvårdsstödet vad gäller ett barn, men högre i en familj med två barn som berättigar till stöd. Det föreslås också att den inkomstprövning som anknyter till vårdtillägget skall mildras jämförd med inkomstprövningen för tilläggsdelen för hemvårdsstödet.

De föreslagna ändringarna innebär att då föräldrarna själva sköter sina barn kommer stödet att styras klarare än för närvarande till familjer med flera barn. Ett stöd som berättigar till fullt vårdtillägg för en familj med tre barn (1 år, 3 år och 5 år) skulle växa från 3 300 mark till 3 800 mark per månad. För enbarnsfamiljer skulle stödnivån sjunka från den nuvarande särskilt när barnet fyller 2 år. Stödet för en familj som är berättigad till fullt vårdtillägg skulle för en sådan familj sjunka från 2 700 mark till 1 800 mark per månad. Stödet för en familj som erhåller enbart vårdpenning skulle sjunka från 1 500 mark till 1 000 mark per månad.

Det nya stödet för privat vård som skall betalas till serviceproducenten som ett stöd motsvarar till beloppet och inkomstprövning det stöd som föräldrarna skulle erhålla när de själva sköter sitt barn men stödet skulle vara en skattefri förmån för familjen och det skulle inte inverka på de övriga sociala förmåner som familjen erhåller. Stödet för privat vård skall dock täcka barnen från det att tiden för vilken föräldrapenning kan betalas har löpt ut till dess grundskolan påbörjas oberoende av om det finns barn under tre år i familjen. Detta innebär att familjernas valmöjligheter ökar. Vid privat vård understriks familjens ansvar för vårdens kvalitet jämfört med den kommunala vården. Stödet för privat vård skulle vara störst för familjer med de yngsta barnen och minst för familjer med barn som fyllt tre år. Storleken på vårdstödet för barn över tre år skulle variera mellan 500 och 1 300 mark per månad för

de två yngsta barnen beroende på familjens inkomster och stödet för det tredje barnet skulle vara 500 mark per månad. Stödet för ett barn under 2 år skulle vara 1 200—2 000 mark per månad.

De ändringar som föreslås i avgiftssystemet inom barndagvården innebär att avgifterna stiger för de familjer med de lägsta inkomsterna som inte får befrielse från den kommunala avgiften. När kommunen beviljar befrielse från avgiften blir den i allmänhet tvungen att bättre och konsekventare än nu beakta barnfamiljens faktiska betalningsförmåga. För närvarande beaktas betalningsförmågan i vissa fall schematiskt, t.ex. i fråga om syskonrabatterna. I enbarnsfamiljer kommer dagvårdsavgifterna i regel att sjunka jämfört med de nuvarande. I flerbarnsfamiljer där bara en del av barnen är i dagvårdsåldern kommer dagvårdsavgifterna i regel att stiga. För många sådana tvåbarnsfamiljer som nu är i 0-avgiftsklassen kan avgifterna stiga med högst 300—400 mark per månad. Inte ens i dessa fall förändras familjernas disponibla inkomster nödvändigtvis avsevärt, eftersom t.ex. förändringar i bostadsbidraget höjer inkomsterna för en del av familjerna. Avgifterna för tvåbarnsfamiljer som nu hör till högsta avgiftsklassen kan komma att sjunka med hundratals mark, särskilt i sådana situationer där kommunen inte tar någon s.k. superavgiftsklass i bruk.

För barnen kunde de föreslagna ändringarna i systemet med vård för småbarn innebära bl.a. det att ett barn med syskon oftare än för närvarande skulle skötas av dess föräldrar medan åter de första eller enda barnen oftare än för närvarande skulle skötas utanför hemmet.

När familjernas valmöjligheter inom området för vård som får stöd utvidgas kunde bl.a. flere barn i låginkomstfamiljer eventuellt få tillgång till t.ex. dyra specialdaghem.

Därtill syftar man med ändringarna i systemet med dagvårdsavgifter till att styra familjernas beteende så att en möjligast stor andel av de sexåriga barnen skulle delta i förundervisningen.

4. Beredningen av propositionen

Regeringens proposition baserar sig på det arbete som arbetsgruppen för flitfallor har utfört och på den slutrapport som tillställts riksdagen i samband med att budgetpropositionen för 1997 avläts. Den fortsatta bered-

ningen har utförts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet. Ärendet har ett flertal gånger behandlats i den socialpolitiska ministerarbetsgruppen.

5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

5.1. Samband med andra propositioner

Regeringen har till riksdagen avlåtit en proposition med förslag till lagar om ändring av inkomstskattelagen och lagen om beskattningsförfarande (RP 105/1996 rd) enligt vilken den vårdpenning och det vårdtillägg som ges som stöd för privat vård av barn skall beskattas som inkomst för serviceproducenten i de fall då det betalas direkt till denne. En producent av privat vård kan också vara en vårdare som står i ett arbetsavtalsförhållande till familjen eller en sådan enskild vårdare som verkar som företagare och som inte antecknats i förskottsuppbördsregistret. Ifall kommunen har godkänt ett privat daghem, en familjedagvårdare eller en vårdare som står i ett arbetsavtalsförhållande till familjen som producent av dagvårdsservice skall stödet betalas direkt till vårdproducenten och betraktas som vårdproducentens inkomst.

5.2. Samband med internationella fördrag och andra förpliktelser

I Finland gäller konventionen om barnets rättigheter godkänts och trätt i kraft (lag 1129/91 och förordning 1130/91). Enligt konventionens 3 artikel skall i all verksamhet inom den offentliga eller privata socialvården, hos domstolarna, förvaltningsmyndigheterna eller lagstiftningsorganen som gäller barn i första hand beaktas barnets intressen.

Reformen av systemet för stöd av vården av barn är en av de viktigaste ändringarna i lagstiftningen om socialvården som gjorts efter att denna konvention trätt i kraft och som gäller barn. Fastän den infallsvinkel som avser stödsystemets sporrande verkan betonas föräldrarnas deltagande i arbetslivet eller studier i stället för barnens behov kan man anse att den sporrande verkan främjar familjens och därigenom även barnens välfärd. Propositionens verkningar har i avsnitt 3.2 behandlats även ur barnets synvinkel.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagförslagen

1.1. Lag om stöd för privat vård av barn

Allmänt. I likhet med den nuvarande lagen om stöd för hemvård av barn, nedan lagen om hemvårdsstöd, utgör den nya lagen om stöd för privat vård av barn ett enhetligt regelverk som innehåller både materiella stadganden om stödet för privat vård och stadganden om det förfarande som skall iaktas när stödet verkställs. De stadganden om förfarandet som ingår i lagen motsvarar i huvudsak stadgandena i lagen om hemvårdsstöd.

1 §. *Lagens tillämpningsområde.* Paragrafen innehåller ett stadgande om lagens tillämpningsområde. I stadgandet framhåvs att det ekonomiska stöd som lagen avser har karaktären av ett alternativt ekonomiskt stöd för ordnande av vården av barn på något annat sätt än genom en av kommunen anordnad daghems- eller familjedagvårdsplats.

2 §. *Definitioner.* Enligt 1 punkten kan i *stöd för privat vård av barn* ingå vårdpenning och ett inkomstrelaterat vårdtillägg som betalas för ordnande av vården av ett barn.

Enligt 2 punkten avses med *vårdproducent* en enskild person eller en sammanslutning som har gjort en anmälan enligt 28 § 1 mom. dagvårdslagen och som bedriver barndagvårdsverksamhet mot ersättning. Med *vårdproducent* avses dessutom en person som har ingått ett arbetsavtal om barndagvård med en förälder eller en annan vårdnadshavare som har rätt till stöd. Vårdproducenten kan i ingetdera fallet vara en medlem i samma hushåll.

Enligt 28 § 1 mom. dagvårdslagen är en enskild person eller sammanslutning som bedriver barndagvårdsverksamhet mot ersättning skyldig att göra anmälan härom hos vederbörande socialnämnd inom två veckor från det verksamheten inleddes. Enligt 2 mom. åligger det socialnämnden att övervaka nämnda verksamhet. Närmare stadganden om övervakningen ingår i förordningen om barndagvård (239/73), nedan dagvårdsförordningen.

Enligt 11 § 1 mom. dagvårdsförordningen skall socialnämnden, sedan den fått en an-

mälan om bedrivande av dagvårdsverksamhet, omedelbart verkställa granskning på dagvårdsplatsen samt tillse att dagvårdsplatsen och den vård som där meddelas uppfyller de sanitära och andra fordringar som uppställts för dagvården. Enligt 2 mom. (550/83) skall socialnämnden dessutom föra en förteckning över sådana idkare av dagvårdsverksamhet som avses i 1 mom.

Enligt 29 § dagvårdslagen skall socialnämnden, om en i 28 § avsedd dagvårdsplats eller den vård som ges där befinner sig olämplig eller bristfällig, med lämpliga medel söka få rättelse till stånd. Om rättelse inte har skett inom förelagd tid, kan socialnämnden förbjuda dagvård av barn på vårdplatsen.

I 30 § dagvårdslagen stadgas att försummelse av den i 28 § stadgade anmälningskyldigheten och hållande av barn i vård i strid med förbud som utfärdats med stöd av 29 § skall vara straffbara gärningar.

Vid ingången av 1997 träder den nya lagen om tillsyn över privat socialservice (603/96) i kraft. Stadgandena i nämnda lag kompletterar de relaterade stadganden om tillsyn över bedrivande av dagvårdsverksamhet som ingår i dagvårdslagen och dagvårdsförordningen.

När ett barn sköts av en sådan vårdproducent som avses i den föreslagna 2 punkten kan vården ske antingen i eller utanför barnets eget hem. Vårdproducenten kan också vara t.ex. en far- eller morförälder eller någon annan släkting till barnet som bor i ett annat hushåll, förutsatt att anmälan om bedrivande av dagvård har gjorts och att vården sker mot ersättning eller att ett arbetsavtal om vård av barnet har ingåtts med vårdaren i fråga.

Den föreslagna 2 punkten ansluter sig nära till den föreslagna 15 §, som gäller stödtagaren, och till den föreslagna 16 §, som gäller utbetalning av stöd till vårdproducenten.

Familjen definieras i 3 punkten. Begreppet motsvarar så långt det är möjligt de nuvarande familjebegreppen i samband med dagvård av barn och stödet för hemvård av barn. Sådana barn som omfattas av rätten att välja vårdform enligt 11 a § dagvårdslagen är både de barn som är i av kommunen anordnad dagvård och de barn som sköts med hjälp av stödet för privat vård av barn.

Utanför familjebegreppet står däremot de barn som berättigar till moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenning samt de barn som har uppnått läropliktsålder.

3 §. *Val av vårdform.* Enligt det temporärt gällande 1 § 1 mom. lagen om hemvårdsstöd har föräldrarna till eller andra vårdnadshavare för barn som inte har fyllt tre år rätt att få stöd för hemvård av barn för att ordna vården av barnet på något annat sätt, om de inte för ordnande av vården av barnet väljer en av kommunen ordnad daghems- eller familjedagvårdsplats. Stadgandets ordalydelse understryker hemvårdsstödet karaktär av alternativ till en av kommunen anordnad dagvårdsplats såsom en sådan del av socialservicesystemet som stöder andra vårdarrangemang.

Det föreslagna 1 mom. motsvarar 1 § 1 mom. lagen om hemvårdsstöd. Stödets karaktär förblir också oförändrad. Utgångspunkten är dock att rätten att välja en av kommunen ordnad dagvårdsplats eller stödet för privat vård av barn utsträcks att gälla alla föräldrar till eller andra vårdnadshavare för barn som omfattas av den rätt att välja vårdform som avses i 11 a § lagen om barn-dagvård, nedan dagvårdslagen.

Rätten att välja vårdform föreslås dock i 2 mom. bli avgränsad genom att rätten till stöd för privat vård inskränks i sådana situationer där barnet sköts av den ena av föräldrarna eller av en annan vårdnadshavare själv eller i övrigt av en person som inte är en sådan vårdproducent som avses i 2 §. I dessa situationer förutsätts att barnet eller familjens yngsta barn som sköts på detta sätt inte har fyllt tre år. Denna inskränkning leder till att kretsen av stödtagare blir nästan likadan som nu, när en av föräldrarna själv sköter barnet. Jämfört med nuläget är skillnaden när den ena av föräldrarna själv sköter barnet att åldersklassen sexåringar som är syskon till ett barn under tre år utesluts ur stödet så som framgår närmare av motive-ringen för 2 mom.

I gällande 11 a § 1 mom. dagvårdslagen stadgas om rätten för familjer med barn under skolåldern till en av kommunen anordnad dagvårdsplats. I det temporärt gällande 2 mom. åter ingår ett stadgande om rätten att få stöd för hemvård som alternativ till en dagvårdsplats som kommunen anordnar för familjer med barn som inte har fyllt tre år; stadgandet motsvarar ovan nämnda 1 § 1 mom. lagen om hemvårdsstöd.

Enligt 11 a § 1 mom. dagvårdslagen inleds rätten till en dagvårdsplats efter utgången av den tid för vilken moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen betalas och fortgår tills barnet såsom läropliktigt enligt grundskolelagen (476/83) börjar i grundskolan eller motsvarande skola. Dagvård skall dock anordnas under en del av dagen, när barnet innan det har nått den i grundskolelagen nämnda läropliktsåldern deltar i förskoleundervisning i skolan.

Enligt 32 § 2 mom. grundskolelagen inleds fullgörandet av läroplikten i regel i början av höstterminen det år då barnet fyller sju år. Enligt 22 § börjar grundskolans läsår den 1 augusti och slutar den 31 juli. Enligt 17 § 1 mom. grundskoleförordningen (718/84) uppdelas grundskolans läsår genom årsskiftet i en höst- och en vårtermin.

Enligt 4 § 3 mom. (171/91) grundskolelagen kan i grundskolan med undervisningsministeriets tillstånd och på de grunder som ministeriet fastställer under högst ett läsår anordnas förskoleundervisning för barn som inte ännu är läropliktiga. Förskoleundervisningen skall så som framgår av 2 § undervisningsministeriets beslut om grunderna för den förskoleundervisning som anordnas i grundskolan (UvMb 574/91) rikta sig till sexåringar.

I det föreslagna 2 mom. stadgas om rätten till stöd i situationer där den ena av föräldrarna eller en annan vårdnadshavare själv sköter barnet eller där barnet i övrigt sköts av någon annan person än en i 2 § avsedd vårdproducent. Den andra person som avses i stadgandet kan vara t.ex. en ny make till föräldern eller en mor- eller farförälder som sköter barnet utan ersättning.

I alla de fall som avses i stadgandet är det ett villkor för stödet att barnet eller familjens yngsta barn som sköts på detta sätt inte har fyllt tre år. Stödet kan därmed betalas för barn som sköts på detta sätt och har fyllt tre år eller mera, förutsatt att familjens yngsta barn som sköts på detta sätt inte har fyllt tre år. Väsentligt i det fall som avses i stadgandet är vem som sköter barnet, inte var barnet sköts. Vården kan ske antingen i eller utanför barnets eget hem.

När barn sköts så som avses i 2 mom. upphör rätten till stöd vid utgången av juli det år då barnet senast före uppnående av läropliktsåldern kan övergå till förskoleundervisning som anordnas av kommunen i form av dagvård eller i grundskola. Rätten

till stöd upphör alltid senast vid nämnda tidpunkt, oberoende av om barnet deltar i förskoleundervisning eller ej. Stadgandets syfte är, utan att ställning i övrigt tas till syftet med förskoleundervisningen, att styra så många barn som möjligt till att omfattas av förskoleundervisning senast vid nämnda tidpunkt.

Analogt med den gällande rätten att välja dagvårdsplats eller stöd för hemvård har i det föreslagna 1 mom. utgått från att familjen alltid för ordnande av vården av barn bör välja antingen en av kommunen anordnad hel- eller halvdagsvårdsplats eller stöd för privat vård av barn. En kombination av olika vårdformer ger därmed i regel inte rätt att kombinera stödformerna i fråga om ett och samma barn. Underlåtenhet att utnyttja en beviljad dagvårdsplats på grund av semester eller av någon motsvarande orsak ger heller inte rätt till stöd för privat vård under nämnda tid. Barnet kan dock delta i klubbverksamhet eller annan stimulerande verksamhet, t.ex. två timmar om dagen, utan att detta påverkar rätten till stöd.

Enligt 3 mom. anses dock inte såsom ett i 1 mom. avsett val av dagvårdsplats att barnet under ett verksamhetsår omedelbart innan det som läropliktigt börjar i grundskolan eller motsvarande skola deltar i förskoleundervisning under en del av dagen som genomförs som av kommunen anordnad dagvård. Med avvikelse från huvudregeln i 1 mom. kan en kombination av de två olika vård- och stödformerna i det fall som avses i 3 mom. därmed komma i fråga, när de andra villkoren för betalning av stöd uppfylls. Med beaktande av 2 mom. kan stöd för privat vård under nämnda tidsperiod betalas enbart när barnet sköts av en sådan vårdproducent som avses i 2 §. I de föreslagna 4 § 2 mom. och 5 § 3 mom. stadgas om stödbeloppet under nämnda tid. De nämnda stadgandena gäller, förutom annat, sådan förskoleundervisning som sker i form av dagvård och sådan som anordnas i grundskola.

Paragrafen har ett nära samband med den föreslagna 17 §, som gäller den tidpunkt då utbetalningen av stöd börjar och slutar, och den föreslagna 15 §, som gäller stödtagaren.

4 §. *Vårdpenning.* Vårdpenningen är en barnrelaterad förmån som enligt 1 mom. skall betalas för varje barn som berättigar till stöd enligt 1 §. Nämnda 1 § kompletteras av stadgandena om den tidpunkt då utbetalningen av stödet börjar och slutar, vilka

ingår i den föreslagna 17 §.

Beloppet av vårdpenningen har så som framgår av 2 mom. graderats enligt barnens ålder. För ett barn under två år är vårdpenningen 1 200 mark, för en tvååring är den 1 000 mark och för ett barn som fyllt tre år eller är äldre än så är den 500 mark per kalendermånad. Beloppet av stöd som familjen får minskar därmed stegvis på grundval av barnens ålder till dess att barnet fyller tre år.

Enligt 3 mom., utan hinder av vad som stadgas i 2 mom., är vårdpenningen dock 250 mark per kalendermånad, om barnet under ett verksamhetsår omedelbart före sin början som läropliktigt i grundskolan eller motsvarande skola deltar i förskoleundervisning under en del av dagen som ordnas av kommunen såsom dagvård eller i grundskolan eller motsvarande skola eller om barnet i det fall som avses i 36 § 1 mom. grundskolelagen inleder skolgången ett år tidigare än vad som stadgas.

Enligt 36 § 1 mom. (707/92) grundskolelagen kan kommunen av särskilda skäl i enskilda fall bevilja tillstånd att inleda skolgången ett år tidigare eller senare än vad som stadgas. Enligt lagens 32 § 2 mom. och 22 § inleds fullgörandet av läroplikten den 1 augusti det år då barnet fyller sju år.

Med beaktande av det föreslagna 3 § 1 mom. lagen om stöd för privat vård av barn och den föreslagna 11 a § dagvårdslagen förblir barnet ett barn som omfattas av den rätt att välja vårdform som avses i 11 a § dagvårdslagen till dess att barnet som läropliktigt börjar i grundskolan eller motsvarande skola. Därmed fortgår också rätten till stöd för privat vård av barn, när de andra villkoren för betalning av stödet uppfylls, fram till nämnda tidpunkt.

Med beaktande av den inskränkning av rätten till stöd som avses i 3 § 2 mom. kan stöd för privat vård för den period som avses i 3 mom. betalas bara när barnet sköts av en sådan vårdproducent som avses i 2 §. Om beloppet av vårdtillägg under nämnda tid stadgas i det föreslagna 5 § 3 mom. Ett stadgande om beloppen av vårdpenning och vårdtillägg i andra undantagsfall ingår i den föreslagna 7 §.

Av 1 och 4 mom. framgår indirekt att vårdpenning kan betalas till en i 2 § avsedd vårdproducent, när de andra villkoren för erhållande av stöd uppfylls, också under den tid för vilken särskild moderskapspenning, moderskaps-, faderskaps- och föräldrapen-

ning enligt sjukförsäkringslagen betalas för andra barn i familjen än ett som berättigar till nämnda förmån enligt sjukförsäkringslagen. Vårdpenning betalas oberoende av om familjen har fått vårdpenning före moderskapspenningsperioden eller ej.

Enligt 4 mom. skall, i det fall som avses i 3 § 2 mom., för den tid för vilken familjen har rätt till ovan nämnda förmån enligt sjukförsäkringslagen, för de barn i familjen som vårdas på detta sätt i vårdpenning dock betalas endast skillnaden mellan det sammanlagda beloppet av de vårdpenningar som skall betalas för dessa barn och föräldrapenningen enligt 22 § 1 mom. sjukförsäkringslagen. Om familjen inte har rätt till moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning, betalas i vårdpenning fram till utgången av den ovan nämnda tiden enligt sjukförsäkringslagen skillnaden mellan vårdpenningarna för de barn i familjen som sköts på detta sätt och minimibeloppet enligt 22 § 1 mom. sjukförsäkringslagen.

I nämnda fall enligt 3 § 2 mom. kan barnet skötas av antingen den ena av föräldrarna eller en annan vårdnadshavare själv eller utan ersättning av någon annan. I dessa fall betalas stödet enligt den föreslagna 15 § till föräldern eller till den andra vårdnadshavaren.

Skillnaden kan betalas oavsett om familjen före föräldrapenningsperiodens början har fått vårdpenning eller ej. Betalning av skillnaden kommer i praktiken i fråga närmast bara i sådana situationer där familjen får minimidagpenning enligt sjukförsäkringslagen, för närvarande 1 500 mark per månad, eller bara något högre dagpenning. Målet för betalning av skillnaden är att nivån på det stöd som familjen får av samhället inte skall sjunka med anledning av det nya barnets födelse. När skillnaden beräknas beaktas vårdpenningen till det belopp som den utgör med beaktande av de graderingar av vårdpenningsbeloppet som följer av de på det i stadgandet avsedda sättet vårdade barnens ålder och antal.

Enligt 5 mom. skall i familjen alltid anses ingå också ett barn som inte har fyllt tre år så som avses i 3 § 2 mom. räknat från den tidpunkt då perioden för särskild moderskapspenning eller moderskapspenningsperioden börjar fram till föräldrapenningsperiodens utgång, när det beslutas om vårdpenning för ett barn som inte berättigar till förmån enligt sjukförsäkringslagen. Även om ett barn som

berättigar till föräldrapenning inte ännu har fötts kan vårdpenning därmed börja betalas för familjens övriga barn genast från föräldrapenningsperiodens ingång. Syftet med stadgandet är att stöda den vård av barn som sker genom föräldrarnas försorg.

5 §. *Vårdtillägg*. Enligt 1 mom. betalas vårdtillägg för högst två barn i familjen som berättigar till vårdpenning. Vårdtillägg betalas oberoende av om vårdpenning för ett barn som berättigar till vårdpenning betalas eller ej. En situation där barnet är berättigat till vårdpenning men där ingen vårdpenning betalas kan uppstå t.ex. i det fall som avses i 4 § 4 mom., om ingen skillnad att betala i form av vårdpenning uppstår. Barn som familjen har i kommunalt anordnad dagvård skall inte heller räknas med bland de två barn som berättigar till vårdtillägg.

Om familjen har fler än två barn som berättigar till vårdpenning betalas vårdtillägg, med tanke på familjens intressen, för de två yngsta barnen.

Stadganden om bestämmande av vårdtillägget ingår i 2 mom. Vårdtilläggets fulla belopp per barn är 800 mark per kalendermånad.

Med tanke på familjer av olika storlek definieras en gräns för månadsinkomsterna upp till vilken vårdtillägget betalas till fullt belopp. Av de inkomster som överstiger inkomstgränsen beaktas som markbelopp som minskar vårdtilläggets fulla belopp en procentandel av de överskridande inkomsterna. Också denna s.k. sänkingsprocent definieras i stadgandet enligt familjens storlek. Rätten till vårdtillägg upphör när familjens inkomster i en tvåpersonersfamilj överstiger 13 820 mark, när de i en trepersonersfamilj överstiger 17 010 mark och när de i en fyrapersonersfamilj överstiger 20 200 mark per månad.

När inkomstgränsen bestäms beaktas i familjens storlek bara två av de barn i familjen som definieras i 2 § 3 punkten och som omfattas av den rätt att välja vårdform som avses i 11 a § dagvårdslagen. Barn som berättigar till föräldrapenning och barn som uppnått läropliktsåldern inverkar därmed inte på vårdtilläggets belopp. Samma definition av familjens storlek avses bli tillämpad när avgifterna för barndagvård som kommunen anordnar definieras.

Enligt 3 mom. utgör vårdtillägget för den tid som avses i 4 § 3 mom. hälften av det belopp som vårdtillägget annars skulle upp-

gå till. Sådana situationer som stadgandet avser och beloppet av vårdpenning i dessa situationer beskrivs ovan i samband med 4 § 3 mom. Om beloppet av vårdpenning och vårdtillägg i andra undantagsfall föreslås bli stadgat i 7 §.

6 §. *Bestämmande av vårdtillägg.* Enligt 1 mom. skall när vårdtillägget bestäms vid definitionen av familjens inkomster iaktas samma grunder som för närvarande iaktas i samband med stödet för hemvård av barn och avgifter för av kommunen anordnad dagvård.

Liksom vårdpenningen kan också vårdtillägget alltid, när de andra villkoren för erhållande av stödet uppfylls, betalas till vårdproducenten under tiden för särskild moderskapspenning, moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen för andra barn i familjen än ett som berättigar till nämnda förmån enligt sjukförsäkringslagen. Också vårdtillägget kan betalas oberoende av om familjen har fått vårdtillägg före moderskapspenningsperiodens början eller ej. Detta framgår indirekt av 2 mom.

Enligt 2 mom. beaktas, om vårdtillägg dock betalas i det fall som avses i 3 § 2 mom. under tiden för särskild moderskapspenning, moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen, av föräldrapenningen vid fastställande av vårdtillägget såsom inkomst för familjen endast den del som överstiger det sammanlagda beloppet av de vårdpenningar som familjen under föräldrapenningsperioden vid ifrågasvarande tidpunkt har rätt till för de av familjens barn som sköts på detta sätt. Avsikten är att på detta sätt säkerställa att familjen under föräldrapenningsperioden får ett stöd som ligger på minst samma nivå som det stöd familjen annars skulle ha fått före föräldrapenningsperiodens början.

Enligt 3 mom. iaktas, när beslut fattas om vårdtillägg för andra barn i familjen än ett som berättigar till förmån enligt sjukförsäkringslagen, vad som stadgas i 4 § 5 mom. I familjen anses därmed alltid ingå från ingången av perioden för särskild moderskapspenning eller moderskapspenningsperioden till utgången av sjukförsäkringspenningsperioden också ett barn som inte har fyllt tre år så som avses i 3 § 2 mom. Vårdtillägg kan därmed betalas, trots att det nya barnet inte ännu har fötts.

Paragrafens 4 mom. motsvarar i sak 11 §

5 mom. lagen om hemvårdsstöd, vilket gäller justering av tilläggsdelens belopp.

7 §. *Stöd för privat vård av barn i vissa fall.* För förhindrande av att stödet för privat vård överstiger det markbelopp som enligt vad barnets förälder eller en annan vårdnadshavare för barnet och vårdproducenten har kommit överens om skall utgöra ersättning för vården föreslås i paragrafen bli stadgat att stödet alltid är högst lika stort som det markbelopp som utgör ersättning för vården.

8 §. *Verkställighet.* Paragrafen motsvarar 3 § lagen om hemvårdsstöd.

9 §. *Finansiering.* Paragrafen motsvarar 4 § lagen om hemvårdsstöd.

10 §. *Betalning av förskott.* Paragrafen motsvarar 5 § lagen om hemvårdsstöd.

11 §. *Omkostnader.* Paragrafen motsvarar 6 § lagen om hemvårdsstöd.

12 §. *Förhållandet till andra lagar.* Paragrafen motsvarar i sak 7 § lagen om hemvårdsstöd.

13 §. *Partiell vårdpenning.* Paragrafen motsvarar både i sak och beträffande stödbeloppet de stadganden om partiellt stöd för hemvård som ingår i 1 § 2 mom. och 11 a § i lagen om hemvårdsstöd.

Partiell vårdpenning kan i likhet med det nuvarande partiellt stöd för hemvård av barn betalas också samtidigt med stödet för privat vård av barn. Stödet betalas som kompensation för lönebortfall i sådana situationer där barnet sköts av någon annan än den ena av föräldrarna eller en annan vårdnadshavare själv och där föräldern eller den andra vårdnadshavaren på grund av vården av barnet har förkortat sin arbetstid så som avses i stadgandet.

14 §. *Ansökan. Beviljande.* Paragrafen motsvarar 12 § lagen om hemvårdsstöd.

15 §. *Stödtagare.* Enligt 1 mom. ordnas utbetalningen av vårdpenning och vårdtillägg i det fall att en av föräldrarna eller en annan vårdnadshavare själv sköter barnet eller att barnet utan ersättning sköts av någon annan person på samma sätt som utbetalningen av det nuvarande stödet för hemvård. När en av föräldrarna själv sköter barnet betalas stödet till den förälder som huvudsakligen sköter barnet. Om bägge föräldrarna sköter barnet lika mycket kan föräldrarna i praktiken välja vilkendera stödet betalas till eller periodisera stödutbetalningen så, att stödet turvis betalas till vardera. Under en och samma månad kan dock

bara en av föräldrarna vara stödtagare.

Om barnet sköts av någon annan person än en av föräldrarna till barnet eller någon annan vårdnadshavare utan ersättning, bör föräldrarna i ansökan om stöd ange endera föräldern eller en annan vårdnadshavare som stödtagare. Stödet utgör inkomst för den förälder som det betalas till. Beskattningen av stödet klargörs av den nya 63 a § inkomstskattelagen som ingår i regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av inkomstskattelagen och lagen om beskattningsförfarande (RP 105/1996 rd), vilken proposition redan avlåtits till riksdagen.

I 2 mom. ingår ett utbetalningssätt som är nytt jämfört med stödet för hemvård. Enligt stadgandet skall stödet betalas direkt till vårdproducenten, om barnet sköts av en i lagen avsedd vårdproducent, alltså ett privat daghem, en familjedagvårdare eller en vårdare som står i arbetsförhållande till familjen. Stödet kan då betalas till en av föräldrarna eller en annan vårdnadshavare bara av en orsak som hänför sig till en oväntad förändring av vårdarrangemangen för barnet, om utbetalningen av stödet till vårdproducenten tillfälligt förhindras. Med detta avses t.ex. en situation där en stödberättigad familj på grund av att ett vårdavtal hävs står utan vårdare, men inte ansöker om eller inte omedelbart får en av kommunen anordnad vårdplats utan måste ordna vården av barnet på något tillfälligt sätt.

Utbetalningen av stöd till en producent av privat vård anger när stödet i det nya systemet inte anses utgöra inkomst för familjen utan för vårdproducenten. Också detta beskattningsförfarande klargörs av ovan nämnda proposition.

Paragrafens 3 mom. motsvarar i sak 13 § 2 mom. lagen om hemvårdsstöd.

16 §. *Utbetalning av stöd till vårdproducenten.* I paragrafen preciseras de villkor som gäller utbetalningen av stöd till vårdproducenten.

Enligt 1 mom. kan stöd betalas till en enskild person, sammanslutning eller samfund som bedriver barndagvårdsverksamhet. Med detta avses en familjedagvårdare eller ett daghem som är företagare. En del av företagen har införts i det förskottsuppbördsregister (1 punkten) som avses i lagen om förskottsuppbörd (418/59). Företagare som inte har införts i registret utesluts dock inte ur systemet, utan stödet kan betalas också till dem (2 punkten). Vidare kan stödet bet-

las till producenter av privat vård, förutsatt att ett skriftligt arbetsavtal som omspannar minst en månad har ingåtts mellan en förälder eller en annan vårdnadshavare som har rätt till stöd och vårdproducenten.

I 2 mom. stadgas om skyldigheten för en sökande eller för en av sökanden angiven stödtagare, dvs. en producent av privat vård, att till folkpensionsanstalten lämna sådana utredningar som utbetalningen av stödet förutsätter. Utredningen skall först och främst gälla det överenskomna ersättnings- eller lönebeloppet. Vidare skall, när vårdaren är företagare, lämnas en utredning av vilken framgår att vårdaren till kommunen har gjort en i lagen om barndagvård stadgad anmälan om bedrivande av barndagvårdsverksamhet. Anmälan ålägger kommunen att övervaka vården. För undvikande av överlappande förfaranden förutsätts inget annat förfarande för godkännande av vården i fråga om verksamhet i företagarform.

Eftersom utsträckandet av tillsynen över privat dagvård till sådan vård som ordnas hemma när vårdaren står i arbetsförhållande till familjen är problematiskt på grund av arbetsgivarens egna lednings- och övervakningsbefogenheter föreslås ett särskilt godkännandeförfarande utgöra ett villkor för det stöd som betalas till en sådan vårdproducent. Det föreslås att utbetalningen av stödet skall godkännas av det organ som avses i socialvårdslagen (710/82).

Ett stöd som stadgas utgöra en rättighet för familjen kan med avseende på sin karaktär anses vara en i lagen om arbetsavtal (320/70) avsedd lön som familjen betalar till vårdproducenten och vars utbetalning av teknisk art sker via folkpensionsanstalten. På arbetsförhållandet tillämpas också i övrigt normala stadganden om arbetsförhållanden.

Paragrafens 3 mom. avgränsar folkpensionsanstaltens ansvar att gälla enbart det ansvar som avses i momentet. Enligt stadgandet skall folkpensionsanstalten, när stödtagaren är en företagare som inte har införts i förskottsuppbördsregistret (1 mom. 2 punkten), eller när stödtagaren står i arbetsförhållande till en förälder eller en annan vårdnadshavare som har rätt till stöd (1 mom. 3 punkten) verkställa förskottsinnehållning på det stöd den betalar. Folkpensionsanstaltens förskottsinnehållningsskyldighet gäller enbart den andel av ersättning till företagaren eller lön till arbetstagaren som folkpensionsanstalten betalar i form av stöd. För de

avgifter som ansluter sig till den sociala tryggheten svarar de i 2 punkten avsedda företagarna själva. I det fall som avses i 3 punkten är det den förälder som är arbetsgivare som drar försorg om de andra skyldigheter som på grund av arbetsförhållandet åligger arbetsgivaren.

I fråga om en företagare som har införts i förskottsuppbörsregistret har folkpensionsanstalten inget ansvar utöver utbetalningen av stödet. Dessa företagare omfattas av förskottsuppbörd och drar själva försorg också om de avgifter som ansluter sig till den sociala tryggheten.

17 §. *Utbetalning.* Paragrafens 1 och 4 mom. motsvarar 14 § 1 och 3 mom. lagen om hemvårdsstöd.

Paragrafens 2 och 3 mom. motsvarar i sak 14 § 2 mom. lagen om hemvårdsstöd. Enligt 2 mom. upphör utbetalningen av stödet när den i 3 § definierade rätten till stödet upphör eller de andra villkoren för stödet inte längre uppfylla. Den rätt till stöd som definieras i 3 § presenteras i samband med stadgandet i fråga.

Enligt 3 mom. upphör utbetalningen av stödet dock alltid senast vid utgången av juli det år då barnet som läropliktigt börjar i grundskolan. Enligt 22 § grundskolelagen, som nämns i stadgandet, börjar grundskolans läsår den 1 augusti och slutar den 31 juli. Årsskiftet uppdelar läsåret i en höst- och en vårtermin (17 § grundskoleförordningen).

I de föreslagna 4 § 3 mom. och 5 § 3 mom. stadgas om beloppet av stöd i situationer där barnet, efter att ha fått ett i 36 § 1 mom. grundskolelagen avsett tillstånd, har inlett sin skolgång ett år tidigare än vad som stadgas.

Enligt 36 § 1 mom. grundskolelagen kan kommunen av särskilda skäl i enskilda fall bevilja tillstånd att inleda skolgången ett år tidigare eller senare än vad som stadgas.

På grundval av det föreslagna 17 § 3 mom., jämfört med 11 a § dagvårdslagen, fortgår utbetalningen av stöd på motsvarande sätt, när de andra villkoren för stödet uppfylls, till dess att barnet, efter att ha fått motsvarande tillstånd, inleder skolgången ett år senare än vad som stadgas. Med hänsyn till det föreslagna 3 § 2 mom. kan utbetalning av stödet i detta fall komma i fråga endast för en sådan vårdproducent som avses i 2 §.

18 §. *Betalningssätt. Förlust av stödpost.* Paragrafen motsvarar i sak 15 § lagen om

hemvårdsstöd.

19 §. *Utbetalning under tiden för anstalts- och familjevård.* Paragrafen motsvarar 16 § lagen om hemvårdsstöd.

20 §. *Tillägg som kommunen betalar för barnets vård.* Paragrafen ersätter 17 § lagen om hemvårdsstöd. I den nämnda nu gällande paragrafen stadgas om grunderna för betalning av förhöjt stöd för hemvård av barn. Avsikten är att de kommuntillägg som avses i det föreslagna stadgandet skall förbli baserade på kommunens prövning och utanför statsandelen.

Enligt 1 mom. kan vårdpenning och vårdtillägg, utan hinder av vad som i övrigt stadgas om dem i den föreslagna lagen, betalas förhöjt med ett markbelopp enligt beslut av kommunen.

Enligt 2 mom. kan folkpensionsanstalten sköta uppgifter som hör till verkställigheten av det kommunala tillägget som fastställs på de grunder som kommunen har beslutat även i andra fall än de som avses i 1 mom.

Paragrafens 3 mom. motsvarar 17 § 3 mom. lagen om hemvårdsstöd.

I 4 mom. konstateras för undvikande av oklarheter att till den del kommuntillägg inte på grundval av 1 och 2 mom. kan införas med det system för stöd för privat vård av barn som folkpensionsanstalten verkställer sköter kommunen de uppgifter som hör till verkställigheten av kommuntillägget. I praktiken innebär detta att kommunen sköter utbetalningen och svarar för förvaltningskostnaderna för verkställigheten. Enligt 8 § sköter folkpensionsanstalten i övrigt de uppgifter som ingår i verkställigheten.

21 §. *Återkrav.* Paragrafen motsvarar i sak 18 § lagen om hemvårdsstöd. Återkravet kan inte riktas till en vårdproducent. Kvittningen gäller den som är stödberättigad, även om vårdproducenten är stödtagare.

22 §. *Ändringssökande.* Paragrafen motsvarar 19 § lagen om hemvårdsstöd.

En vårdproducent som avses i 2 § 2 punkten och som är missnöjd med ett beslut av det kommunala organet i ett i 16 § 2 mom. avsett fall att inte godkänna att stöd för privat vård av barn kan betalas till vårdproducenten får söka ändring i beslutet på grundval av socialvårdslagen med iakttagande av den nämnda lagens 45 §, som gäller rättelseförfarande, och den nämnda lagens 46 §, som gäller sökande av ändring hos länsrätten.

23 §. *Skyldighet att lämna uppgifter.* Para-

grafen innehåller stadganden om skyldigheten att lämna uppgifter till olika instanser. Paragrafens 1—3 mom. motsvarar i sak 20 § lagen om hemvårdsstöd.

Paragrafens 4 mom. är nytt i förhållande till det nuvarande stadgandet om skyldighet att lämna uppgifter. Stadgandet innehåller den skyldighet att lämna uppgifter som åligger en i 2 § 2 punkten avsedd vårdproducent i de fall som avses i 16 § 2 mom.

24 §. *Sändande och utnyttjande av uppgifter i vissa fall.* Paragrafen motsvarar 21 § lagen om hemvårdsstöd.

25 §. *Utmättings- och överföringsförbud.* Paragrafen motsvarar i sak 22 § lagen om hemvårdsstöd.

26 och 27 §§. *Tystnadsplikt. Brott mot tystnadsplikten.* Paragraferna motsvarar i sak 23 och 24 §§ lagen om hemvårdsstöd.

28 §. *Forum för förvaltningstvister.* Paragrafen motsvarar 25 § lagen om hemvårdsstöd.

29 §. *Närmare stadganden.* I lagen föreslås bli intaget ett stadgande om bemyndigande att utfärda förordning. De närmare stadganden som lagens verkställighet eventuellt kräver längre fram kan därmed vid behov utfärdas genom förordning. I detta skede är avsikten att alla behövliga stadganden tas in i lagen, alldeles som när det gäller lagen om hemvårdsstöd.

30 §. *Ikraftträdande.* Paragrafens 1 mom. inneåller ett ikraftträdelsestadgande.

I samband med att lagen träder i kraft skall samtidigt upphävas de stadganden som blir obehövlige med anledning av den nya lagstiftningen. Med anledning av detta föreslås i 2 mom. att lagen om stöd för hemvård av barn (797/92) upphävs jämte ändringar.

Paragrafens 3 mom. innehåller ett stadgande om tillämpning under ett övergångsskede av lagen om hemvårdsstöd, vilken i 2 mom. föreslås bli upphävd.

31 §. *Tillämpning av vissa stadganden.* Med tanke på det övergångsskede under vilket den föreslagna lagen träder i kraft har det ansetts behövt att i paragrafen ta in ett stadgande enligt vilket det skall anses att en hänvisning till lagen om stöd för hemvård av barn, vilken lag nu föreslås bli upphävd, i någon annan lag eller någon författning på lägre nivå som har givits före denna lags ikraftträdande i tillämpliga delar avser motsvarande stadgande i den nya lagen.

32 §. *Övergångsstadganden.* I 1 och 2 mom. ingår stadganden om behandlingsti-

der under övergångsskedet.

Med stöd av övergångsstadgandet i 3 mom. iakttas vid verkställigheten av systemet fram till utgången av 1997 ett undantagsarrangemang till den del det är fråga om någon annan situation än den som avses i 3 § 2 mom. där föräldrarna själva sköter barnet eller där barnet utan ersättning sköts av någon annan person. På en producent av privat vård ställs de krav som stadgas i lagen, men stödet betalas inte direkt till vårdproducenten utan till den förälder eller andra vårdnadshavare som anges i ansökan. Av det exceptionella utbetalningsarrangemanget följer att stödet under övergångsperioden anses utgöra beskattningsbar inkomst för den förälder eller andra vårdnadshavare som får stödet. Stödet beaktas också i andra sociala förmåner som inkomst för familjen, om så har stadgats särskilt i fråga om stödet för privat vård.

1.2. Lag om ändring av 11 a § lagen om barndagvård

11 a § 2 mom. I 11 a § 2 mom. lagen om barndagvård ingår i momentets gällande form som stadgats träda i kraft vid ingången av 1993 (ändr. 630/90 och 798/92) rätten för föräldrarna till eller andra vårdnadshavare för ett barn att enligt val, tills barnet fyller fyra år, få antingen en dagvårdsplats som kommunen anordnar eller stöd enligt lagen om stöd för hemvård av barn. Utvidgandet av rätten att välja vårdform har dock flyttats fram flera gånger genom temporärt gällande ändringar av lagen om stöd för hemvård av barn och lagen om barndagvård, senast till ingången av 1998.

Utvidgandet av rätten att välja en av kommunen anordnad dagvårdsplats eller stöd för privat vård av barn på det sätt som stadgas i 1 § lagen om stöd för privat vård av barn förutsätter att motsvarande ändring görs också i 11 a § 2 mom. lagen om barndagvård.

1.3. Lag om ändring av ikraftträdelsestadgandet i lagen om temporär ändring av 11 a § lagen om barndagvård

I 11 a § 2 mom. (1527/95) lagen om barndagvård, vilket lagrum stadgats vara i kraft temporärt till utgången av 1997, har rätten att välja en av kommunen anordnad dag-

vårdsplats eller stöd för hemvård av barn avgränsats till att gälla familjer med treåriga barn. Stadgandets giltighet föreslås bli begränsat så, att giltigheten upphör samtidigt som det nya systemet träder i kraft.

1.4. Lag om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

Enligt gällande 5 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa är en sådan person inte berättigad till arbetslöshetsdagpenning som får tilläggsdel enligt lagen om stöd för vård av barn i hemmet. Villkoret för erhållande av tilläggsdelen är att personen själv i hushållssak sköter sitt barn hemma, varvid han inte anses stå till arbetsmarknadens förfogande. Eftersom lagen om stöd för privat vård av barn inte innehåller någon definition som motsvarar tilläggsdelen av hemvårdsstödet föreslås stadgandet i fråga i lagen om utkomstskydd för arbetslösa bli slopat.

I gällande 27 a § lagen om utkomstskydd för arbetslösa ingår stadganden genom vilka stödet för hemvård av barn har samordnats med arbetslöshetsförmånerna, utom i fråga om familjer där en person som är berättigad till tilläggsdel sköter barnet. Stadgandet föreslås bli ändrat så, att samordningen så långt som möjligt motsvarar nuvarande praxis.

1.5. Lag om ändring av 24 § lagen om arbetsmarknadsstöd

Enligt gällande 24 § 1 mom. 2 punkten lagen om arbetsmarknadsstöd beaktas vid behovsprövning av arbetsmarknadsstödet inte grunddelen och syskonförhöjningen av stöd för vård av barn i hemmet. Detta beror på att vid bestämmande om tilläggsdel enligt lagen om stöd för hemvård av barn beaktas arbetsmarknadsstödet som sådan inkomst som inverkar på tilläggsdelen. När stödet för vård av barn ändras är det alltså inte motiverat att vid behovsprövningen av arbetsmarknadsstödet beakta vårdpenning och vårdtillägg enligt lagen om stöd för privat vård av barn, eftersom arbetsmarknadsstödet beaktas som inkomst också när vårdtillägget enligt stödet för privat vård av barn bestäms. Ändringen är teknisk. Målet är att bibehålla nuläget.

1.6. Lag om upphävande av 6 § 8 punkten och 17 § 2 mom. lagen om studiestöd

Enligt 6 § 8 punkten lagen om studiestöd beviljas inte studiestöd den som får tilläggsdel enligt lagen om stöd för hemvård av barn (797/92). Ett villkor för erhållande av tilläggsdel är att personen själv sköter sitt barn hemma, varvid personen inte kan anses vara heltidsstuderande. Studiestöd kan beviljas endast heltidsstuderande. Eftersom i lagen om stöd för privat vård av barn inte ingår någon definition som motsvarar tilläggsdelen av stödet för hemvård föreslås stadgandet i fråga i lagen om studiestöd bli upphävt.

Enligt 17 § 2 mom. lagen om studiestöd skall som sådan inkomst som beaktas vid beviljande av studiestöd inte betraktas stöd för hemvård enligt lagen om stöd för hemvård av barn, om en som ansöker om studiestöd och är heltidsstuderande så begär, till den del stödet täcker ersättningar som betalas för dagvård. Eftersom förslaget innebär att stödet enligt lagen om stöd för privat vård av barn skall betalas till vårdproducenten föreslås stadgandet bli upphävt.

I 32 § lagen om stöd för privat vård av barn föreslås bli stadgat att stadgandet i 15 § 2 mom. om utbetalning av stödet till vårdproducenten börjar tillämpas den 1 januari 1998. Därför tas i lagen om studiestöd i gengäld in ett övergångsstadgande om tillämpning av 17 § 2 mom. fram till den 31 december 1997.

1.7. Lag om ändring av lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården

2 §. *Högsta och lägsta avgift.* Avsikten är att genom förordning stadga att den lägsta avgiften för barndagvård är 200 mark. Familjens betalningsförmåga beaktas i dagvårdsavgifterna så, att den lägsta avgiften fastställs upp till en minimiinkomstgräns som följer familjens storlek. Inkomster som överstiger denna inkomstgräns höjer familjens dagvårdsavgift med ett markbelopp enligt en procentandel som likaså definieras i stadgandet enligt familjens storlek och läggs till den lägsta avgiften. Avgiften per barn utgör dock högst 1 000 mark per månad. Beaktandet av familjens betalningsförmåga när avgifterna fastställs sker därmed på motsvarande grunder som när vårdtillägget i

stödet för privat vård av barn bestäms. Avgiften för det andra barnet i familjen är lika stor som avgiften för det första barnet. För det tredje barnet och därpå följande barn fastställs en avgift som är lika stor som den lägsta avgiften.

Kommunernas prövningsrätt vid fastställandet av avgifter utökas så, att avgift kan uppbäras för högst så många månader som dagvårdsplats har reserverats för barnet i stället för elva månader, vilket nu är fallet. Avsikten är dock att kommunen t.ex. under föräldrarnas ledigheter, då barnet under en tid som föräldrarna har meddelat i förväg är borta från dagvården under långa sammanhängande tider, kan låta bli att uppbära avgift för tiden i fråga. Det föreslagna stadgandet möjliggör också en praxis som påminner om nuvarande, dvs. schablonmässig befrielse från avgift i en månad per kalenderår, om kommunen beslutar förfara på detta sätt.

Kommunernas prövningsrätt vid fastställande av avgiften utökas likaså av att det genom förordning avses bli stadgat bara om avgift för heldagsvård, vilken motsvarar den högsta avgift som bestäms på grundval av inkomsterna. Avsikten är att kommunen när den fastställer den avgift som skall uppbäras hos klienten beaktar vårdtiden och fastställer avgiften i proportion till den.

I fråga om tillfällig vård iakttas alltså nuvarande praxis, enligt vilken kommunen kan uppbära avgift för sådan vård.

I fråga om förskoleundervisning som genomförs på deltid såsom dagvård är avsikten att stadga att en avgift som är lika stor som den lägsta avgiften, dvs. 200 mark per månad, skall uppbäras. Detta avses främja deltagandet i förskoleundervisning i synnerhet under det år som föregår skolstarten.

I enlighet med ett förslag som arbetsgruppen "Flitfällorna" lagt fram är avsikten att genom förordning stadga att kommunen kan ta i bruk en s.k. superavgiftsklass, dvs. en månadsavgift om 1 200 mark, som kan fastställas för familjer vilkas månadsinkomster överstiger 40 000 mark. Det är meningen att också i fråga om de familjer hos vilka kommunen har beslutat uppbära en månadsavgift om 1 200 mark skall tillämpas de grunder för fastställande av dagvårdsavgift som definieras i förordningen, med undantag för de grunder som i paragrafen uttryckligen stadgas stå utanför tillämpningen.

10 a §. *Inkomster som ligger till grund för bestämmande av dagvårdsavgift.* I systemet

för stöd för vård av små barn är avsikten att i syfte att förenhetliga inkomstprövningen genom förordning stadga att folkpensionsanstalten skall utreda också familjens inkomster som skall tillämpas i fråga om avgifterna för kommunal barndagvård och genom ett beslut (*inkomstbeslut*) definiera det markbelopp av familjens inkomster som kommunen skall tillämpa när den fastställer familjens dagvårdsavgift. Utgående från de inkomster som folkpensionsanstalten definierar går det att räkna ut det högsta beloppet av dagvårdsavgift som kommunen kan uppbära hos familjen. Kommunen skall när den fattar beslutet pröva om det är motiverat att fastställa en lägre avgift t.ex. på grundval av en vårdtid som är kortare än heldagsvård. Kommunen kan också efterskänka eller nedsätta avgiften med stöd av 11 § t.ex. på den grund att familjens faktiska betalningsförmåga är lägre än en bara på familjens inkomster baserad kalkyl visar.

På fastställandet av inkomsterna och det sökande av ändring som gäller detta tillämpas i tillämpliga delar de stadganden i lagen om stöd för privat vård av barn som nämns i stadgandet. Avsikten är att folkpensionsanstalten skall fatta inkomstbesluten så snart som möjligt. Inkomstbesluten hopar sig dock till tidpunkterna för ansökan om dagvårdsplats, och därför anges i paragrafen en tidsfrist om tre månader för fattande av beslutet. Folkpensionsanstalten har med stöd av 24 § 2 mom. i nämnda lag rätt att när den fattar inkomstbeslut också utnyttja andra uppgifter som den har fått för avgörande av sådana andra förmåner som den sköter. Omkostnaderna för fattande av stödbeslut räknas som omkostnader för folkpensionsanstalten.

11 §. *Efterskänkande och nedsättning av avgift.* I 2 mom. ingår ett nytt stadgande som skall tillämpas på avifter för barndagvård. Det föreslås att nedsättningen av den lägsta avgiften eller efterskänkningen av avgiften för heldagsvård av barn skall inskränkas i någon mån jämfört med andra avgifter. Enligt huvudregeln i 1 mom. kan en avgift nedsättas eller efterskänkas, om det finns skäl därtill med beaktande av en persons försörjningsplikt eller utkomstmöjligheter eller vårdsynpunkter. Med stöd av det föreslagna 2 mom. kan detta tillvägagångssätt tillämpas i fråga om avgift för heldagsvård endast om barnets föräldrar eller andra vårdnadshavare arbetar, deltar i arbetspraktik, studerar eller är arbetsförmögna. I annat fall

kan befrielse från betalning alltid beviljas med tanke på barnets bästa när dagvården är nödvändig för barnets vård eller fostran. På avgiften för halvdagsvård tillämpas dock 1 mom., varvid t.ex. barnet till en arbetslös kan ges avgiftsfri halvdagsvård när kommunen så bedömer.

2. Närmare stadganden och bestämmelser

Ett utkast till ändring av förordningen om klientavgifter inom social- och hälsovården finns som bilaga till propositionen.

3. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 1997. Mera detaljerade stadganden om ikraftträdandet för lagen om stöd för privat vård av barn ingår i lagförslaget 30—32 §§. Tidpunkten är början på följande verksamhetsår för den dagvård som kommunen anordnar.

4. Lagstiftningsordning

Vid ingången av augusti trädde en reform av de grundläggande fri- och rättigheterna i kraft, och i samband med den införlivades genom lagen om ändring av Regeringsformen för Finland (969/95) de centrala sociala rättigheterna med 15 a § Regeringsformen.

Enligt 2 mom. tryggas genom lagen den grundläggande utkomsten vid arbetslöshet, sjukdom, arbetsoförmåga och under ålderdomen samt vid barnafödsel och förlust av en försörjare. Också av social- och hälsovårdsutskottets utlåtande om frågan (ShUU 5/1994 rd) framgår att utkomsten garanteras för hela den tid de livssituationer som uppräknas i stadgandets inledande del pågår. Varaktigheten av den trygghet som ges på grundval av barnafödsel och förlust av en försörjare är däremot mera beroende av prövning.

Enligt motiveringen för regeringens proposition med förslag till ändring av grundlagarnas stadganden om de grundläggande fri- och rättigheterna (RP 309/93 rd) är begreppet grundläggande utkomst oberoende av den gällande sociallagstiftningen. Avsikten med stadgandet är inte att trygga de nuvarande förmånssystemen, de nuvarande förmånsnivåerna eller de nuvarande förutsättningarna för att få dem. I systemen kan ock-

så inbegripas stadganden om behovsprövning. Stadgandet innebär dock en mera långtgående nivå på tryggheten än rätten till oundgänglig utkomst enligt 1 mom. Detta har framhåvts också i grundlagsutskottets betänkande med anledning av frågan (GrUB 25/1994 rd).

Första meningen i 3 mom. ålägger det allmänna att enligt vad som närmare stadgas genom lag tillförsäkra var och en tillräckliga social- och hälsovårdstjänster. Andra meningen ålägger det allmänna att stöda familjen och andra som svarar för omsorgen om ett barn så att de har möjligheter att trygga barnets välfärd och individuella uppväxt.

Enligt motiveringen för lagförslaget förpliktar första meningen i stadgandet att genom lagstiftning dra försorg om att tillräckliga tjänster tryggas. I stadgandet definieras däremot inte det sätt på vilket social- och hälsovårdstjänsterna skall ordnas. Stadgandet knyter inte heller ordnandet av tjänster till den nuvarande lagstiftningen. När tjänsternas tillräcklighet bedöms kan utgångspunkten enligt motiveringen vara en sådan nivå på tjänsterna som ger alla människor förutsättningar att fungera som fullvärdiga medlemmar i samhället.

Enligt social- och hälsovårdsutskottets utlåtande skall det allmännas förpliktelse i andra meningen stadgandet tolkas som en uppgift att främja barnfamiljernas materiella välfärd. Stadgandet innebär åligganden att upprätthålla de system med tjänster som riktar sig till barnfamiljer samt att genomföra familjepolitiska inkomstöverföringar. Stadgandet kompletterar det stöd som enligt 2 mom. skall ges till familjerna, men tidsmässigt sträcker det sig över hela den tid under vilken en person är minderårig och till skapande av förutsättningar för välfärd också efter den tidens utgång.

I motiveringen nämns som exempel på de nuvarande stödssystem som fullföljer syftet för andra meningen i stadgandet bl.a. barn-dagvårdssystemet och materiellt stöd för barnfamiljer, t.ex. i form av barnbidrag och beskattningsåtgärder.

Ordalydelsen i 1 § lagen om stöd för hemvård av barn framhåller hemvårdsstödet karaktär av ett alternativ till av kommunen anordnad dagvård som en del av det socialservicesystem som stöder arrangemang som innebär annan vård av barnet.

Hemvårdsstödet, alldeles som det föreslag- na nya stödet för privat vård av barn, kan

därmed med beaktande av språkdirkten i 15 a § Regeringsformen, motiveringen till paragrafen och i synnerhet de ställningstaganden som framgår av social- och hälsovårdsutskottets utlåtande anses höra närmast till de tillförsäkrande åtgärder som enligt 3 mom. ankommer på det allmänna. Propositionens statsförfattningsrättsliga betydelse baserar sig därmed på nämnda stadgande.

Syftet med reformen är att upphäva lagen om stöd för hemvård av barn och att ersätta systemet för stöd för hemvård av barn med ett system för stöd för privat vård av barn. När reformen träder i kraft upphävs, till den del barnet utan ersättning sköts av någon annan person än en producent av privat vård, också de stadganden genom vilka rätten att välja kommunal dagvård eller stöd för hemvård skulle ha utvidgats att gälla familjer med barn under fyra år. Utvidgningens ikraftträdelse har flyttats fram flera gånger, senast till ingången av 1998. Till den del barnet sköts av en producent av privat vård utvidgas rätten att välja jämfört med nuläget.

Enligt motiveringen för ändringen av regeringsformen går det inte att genom vanlig lag genomföra sådana ändringar i lagstiftningen som innebär ett väsentligt ingrepp i

kärnan i de grundläggande fri- och rättigheter som är skyddade så som avses i 15 a §.

Den nu föreslagna lagstiftningsreformen av stödet för vården av små barn omfördelar stödet till olika slag av barnfamiljer. Regeringsformens 15 a § innebär inget särskilt skydd för systemet för hemvård av barn som institution. Stadgandet tryggar enbart dagvårdstjänsternas tillräcklighet. Ett sådant avstående från en utvidgning av rätten att välja som sker på det föreslagna sättet påverkar för sin del inte rätten till dagvård och är därmed inte problematiskt med tanke på tjänsternas tillräcklighet.

Enligt regeringens uppfattning kan ändringarna inte heller anses innebära en så väsentlig försvagning av stödbeloppet för dem som svarar för omsorgen om barn att stödnivån inte alltjämt kan anses vara tillräcklig med tanke på den tryggande uppgift som avses i 15 a § 3 mom. Regeringsformen. Det kan inte heller i övrigt anses vara fråga om ett ingrepp i kärnan i de rättigheter som avses i 15 a § Regeringsformen.

Enligt regeringens uppfattning kan de föreslagna lagarna därmed behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om stöd för privat vård av barn

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §

Lagens tillämpningsområde

I denna lag stadgas om rätt till ekonomiskt stöd för ordnande av vård av barn som ett alternativ till en dagvårdsplats enligt 1 § 2 eller 3 mom. lagen om barndagvård (36/73).

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *stöd för privat vård av barn* ett ekonomiskt stöd som betalas för ordnande av vården av ett barn och som kan bestå av vårdpenning och vårdtillägg,

2) *vårdproducent* en enskild person eller en sammanslutning som har gjort en anmälan enligt 28 § 1 mom. lagen om barndagvård och som bedriver barndagvårdsverksamhet mot ersättning, eller en person som har ingått arbetsavtal om barndagvård med den förälder eller en annan vårdnadshavare som har rätt till stöd, dock inte en medlem i samma hushåll, och

3) *familj* barn som omfattas av rätten att välja vårdform enligt 11 a § lagen om barndagvård, dessas föräldrar eller andra vårdnadshavare som lever i gemensamt hushåll med barnen samt den som lever med en förälder eller annan vårdnadshavare i gemensamt hushåll i äktenskap eller äktenskapsliknande förhållanden.

3 §

Val av vårdform

Föräldrarna till eller andra vårdnadshavare för ett i Finland faktiskt bosatt barn som avses i 11 a § lagen om barndagvård har rätt att få stöd enligt denna lag för att ordna vården av barnet på något annat sätt, om de

inte för ordnande av vården av barnet väljer en av kommunen ordnad dagvårdsplats enligt 1 §.

Om en förälder eller annan vårdnadshavare själv sköter barnet eller om barnet annars sköts av en person som inte är vårdproducent enligt denna lag, föreligger rätt till stöd dock endast om barnet eller familjens yngsta barn som sköts på detta sätt är under tre år. Härvid upphör rätten till stöd för familjens andra barn än det som är under tre år den 31 juli det år då förskoleundervisning enligt 3 mom. eller grundskolelagen (476/83) senast skulle börja för barnets del.

Såsom val av dagvårdsplats som ordnas av kommunen enligt 1 mom. anses inte det att barnet under ett verksamhetsår omedelbart innan det såsom läropliktigt börjar i grundskolan eller motsvarande skola deltar i av kommunen ordnad förskoleundervisning under en del av dagen.

4 §

Vårdpenning

Vårdpenning betalas för varje barn i familjen som berättigat till stöd enligt 1 §.

Vårdpenningen för ett barn under två år är 1 200 mark, för ett barn som fyllt två år 1 000 mark och för ett barn som fyllt tre år 500 mark per kalendermånad.

Utan hinder av vad som stadgas i 2 mom. är vårdpenningen dock 250 mark per kalendermånad, om barnet under den tid som avses i 3 § 3 mom. under en del av dagen deltar i förskoleundervisning som ordnas av kommunen såsom dagvård eller i grundskolan eller om barnet i det fall som avses i 36 § 1 mom. grundskolelagen inleder skolgången ett år tidigare än vad som stadgas.

I det fall som avses i 3 § 2 mom. betalas för den tid för vilken familjen har rätt till särskild moderskaps-, moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukför-

säkringslagen i vårdpenning för de barn i familjen som sköts på detta sätt dock endast skillnaden mellan det sammanlagda beloppet av de vårdpenningar som skall betalas för dessa barn och föräldrapenningen enligt 22 § 1 mom. sjukförsäkringslagen. Om familjen inte har rätt till moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning, betalas i vårdpenning fram till utgången av ovan nämnda tid enligt sjukförsäkringslagen skillnaden mellan vårdpenningarna för de barn i familjen som sköts på detta sätt och minimibeloppet enligt 22 § 1 mom. sjukförsäkringslagen.

Från ingången av tiden för särskild moderskaps- eller moderskapspenningssperiod enligt sjukförsäkringslagen anses vid bestämmandet av vårdpenning för ett barn i familjen som inte berättigar till förmån enligt sjukförsäkringslagen att familjen har ett barn under tre år på det sätt som avses i 3 § 2 mom. fram till utgången av föräldrapenningsperioden.

5 §

Vårdtillägg

Vårdtillägg betalas för högst två barn i familjen som berättigar till vårdpenning. Om familjen har flera än två barn som berättigar till vårdpenning, betalas vårdtillägg för de två yngsta barnen.

Vårdtilläggets fulla belopp per barn är 800 mark per kalendermånad. Vårdtillägg betalas till fullt belopp, då familjens månadsinkomster inte överskrider den inkomstgräns som bestäms enligt familjens storlek. Om inkomsterna överskrider inkomstgränsen, minskar vårdtilläggets fulla belopp med en procentsandel av de överskridande inkomsterna som bestäms enligt familjens storlek. Då inkomstgränsen bestäms beaktas i familjens storlek högst två av familjens barn enligt 2 §.

Familjens storlek, personer	Inkomstgräns mk/mån	Sänkingsprocent
2	6 890	11,5
3	8 480	9,4
4	10 070	7,9

För den tid som avses i 4 § 3 mom. är vårdtillägget dock hälften av det belopp som vårdtillägget annars skulle uppgå till.

6 §

Bestämmande av vårdtillägg

När vårdtillägget bestäms beaktas som familjens inkomster vad som stadgas i 27 och 28 a §§, 29 § 1 mom. och 30 § förordningen om klientavgifter inom social- och hälsovården (912/92). Vårdtillägget bestäms i motsvarighet till situationen vid utbetalningstidpunkten på grundval av antingen konstaterade eller uppskattade inkomster. När vårdtillägget bestäms beaktas dock inte som inkomster stödet för privat vård av barn.

Om vårdtillägget i det fall som avses i 3 § 2 mom. betalas under tiden för särskild moderskaps-, moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenningsperiod enligt sjukförsäkringslagen, beaktas av föräldrapenningen på motsvarande sätt såsom inkomst endast den del som överstiger det sammanlagda beloppet av de vårdpenningar som familjen under föräldrapenningsperioden vid ifrågavarande tidpunkt har rätt till för de av familjens barn som sköts på detta sätt.

När vårdtillägg bestäms för ett barn i familjen som inte berättigar till förmån enligt sjukförsäkringslagen skall 4 § 5 mom. iaktas.

Vårdtilläggets belopp skall justeras, om de inkomster som påverkar vårdtillägget har förändrats väsentligt eller om det annars finns anledning att justera det. Folkpensionsanstalten bestämmer vad som avses med väsentlig förändring.

7 §

Stöd för privat vård av barn i vissa fall

Utan hinder av vad som 4 § 2 och 3 mom. och 5 § 2 och 3 mom. stadgar om vårdpenningens och vårdtilläggets belopp är stödet för privat vård av barn när stödet betalas direkt till vårdproducenten dock alltid högst lika stort som det belopp som barnets förälder eller en annan vårdnadshavare för barnet och vårdproducenten har kommit överens om som ersättning för vården.

8 §

Verkställighet

Folkpensionsanstalten handhar uppgifterna

enligt denna lag. Vid verkställigheten av denna lag skall i tillämpliga delar iakttas vad sjukförsäkringslagen (364/63) stadgar om verkställigheten av moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenning, om inte något annat stadgas i denna lag.

9 §

Finansiering

Kommunen betalar ersättning till folkpensionsanstalten för de kostnader som förälders av stöd för privat vård av barn som har betalats enligt denna lag.

Den ersättning som kommunen skall betala bestäms varje månad på grundval av de stöd som skall betalas på grund av de föräldrarnas eller andra vårdnadshavarnas rätt till stöd vilkas hemkommun enligt lagen om hemkommun (201/94) denna kommun är den 1 i månaden. Om den som har rätt till stöd på grund av studier, arbete eller andra motsvarande orsaker vistas annanstans än i sin hemkommun och hans hemkommun enligt 3 § lagen om hemkommun inte ändras av denna orsak, utgör det till honom betalda stödet dock grund för ersättningen för kostnaderna till den kommun där han vistas den 1 i månaden.

Från ersättningen för kostnaderna skall dras av skillnaden mellan de kostnader som kommunen tidigare har ersatt och det utbetalda stödet samt återkrävt stöd.

10 §

Betalning av förskott

Folkpensionsanstalten skall senast den 15 varje månad meddela kommunen det sammanlagda beloppet av stöd som under månaden betalas till dem som åtnjuter stöd för privat vård av barn.

Kommunen skall på grundval av det meddelande som nämns i 1 mom. senast den 20 i samma månad till folkpensionsanstalten så som anstalten bestämmer i förskott betala det belopp som anges i 1 mom.

11 §

Omkostnader

De omkostnader som verkställigheten av denna lag orsakar räknas som omkostnader

för folkpensionsanstalten.

12 §

Förhållandet till andra lagar

På de utgifter som denna lag orsakar kommunen tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/92), om inte något annat stadgas genom lag.

Den i 1 mom. angivna lagen tillämpas dock inte på utgifter för kommundraget enligt 20 §.

13 §

Partiell vårdpenning

En i Finland faktiskt bosatt förälder eller en annan vårdnadshavare, som har ett barn under tre år och som är anställd i ett tjänste- eller arbetsförhållande där arbetstiden på grund av vården av barnet i medeltal uppgår till högst 30 timmar i veckan, har rätt till partiell vårdpenning.

Partiell vårdpenning betalas inte när barnets förälder eller en annan vårdnadshavare för barnet själv sköter barnet på det sätt som avses i 3 § 2 mom.

Partiell vårdpenning betalas inte för den tid då familjen har rätt till moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning. Om familjen inte har rätt till moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning, betalas stödet likväl inte förrän den ovan avsedda tiden enligt sjukförsäkringslagen har löpt ut. Stödet betalas inte heller för den tid då särskild moderskapspenning utbetalas.

Den partiella vårdpenningen är 375 mark per kalendermånad. Endast den ena av barnets föräldrar eller en annan vårdnadshavare för barnet har rätt till stöd.

14 §

Ansökan. Beviljande

Stöd för privat vård av barn söks hos folkpensionsanstaltens lokalbyrå.

Stöd beviljas inte utan något särskilt skäl retroaktivt för en längre tid än sex månader före ansökan.

Stöd beviljas inte för en kortare tid än en månad.

15 §

Stödtagare

Om en förälder eller annan vårdnadshavare själv sköter barnet, betalas stöd för privat vård av barn till den förälder eller vårdnadshavare som huvudsakligen sköter barnet. Om barnet annars sköts av någon som inte är vårdproducent enligt denna lag, betalas stödet till den förälder eller vårdnadshavare som i ansökan angivits som stödtagare.

Om barnet sköts av en vårdproducent enligt denna lag, betalas stödet till vårdproducenten. Stödet kan dock på grund av en oväntad förändring i vårdarrangemangen för barnet betalas till föräldern eller en annan vårdnadshavare, om utbetalningen av stödet till vårdproducenten tillfälligt förhindras.

Om någon annan än en förälder eller annan vårdnadshavare sörjer för barnets vård och fostran, kan stödet betalas till denna person, om det finns särskilda skäl.

16 §

Utbetalning av stöd till vårdproducenten

Utbetalning av stöd för privat vård av barn till en vårdproducent enligt denna lag förutsätter att

1) vårdproducenten är en person, sammanslutning eller samfund som bedriver barndagvårdsverksamhet och har införts i förskottsuppbörsregistret enligt lagen om förskottsuppbörd (418/59),

2) vårdproducenten är en person, sammanslutning eller samfund som bedriver barndagvårdsverksamhet och som inte har införts i förskottsuppbörsregistret enligt lagen om förskottsuppbörd, eller

3) den förälder eller en annan vårdnadshavare som har rätt till stöd och vårdproducenten har ingått ett skriftligt arbetsavtal för en tid av minst en månad.

Den som ansöker om stöd eller den stödtagare som denna anger skall också till folkpensionsanstalten lämna en utredning om beloppet av den ersättning eller lön som avtalats för vården. Dessutom skall lämnas en utredning om att den vårdproducent som avses i 1 mom. 1 eller 2 punkten har gjort en anmälan enligt 2 § 2 punkten eller att det kommunala organ som avses i 6 § 1 mom. socialvårdslagen (710/82) har godkänt att stödet kan betalas till en vårdproducent en-

ligt 1 mom. 3 punkten.

Utan hinder av vad som stadgas någon annanstans skall folkpensionsanstalten i de fall som avses i 1 mom. 2 och 3 punkten verkställa förskottsinnehållning på det stöd den betalar.

17 §

Utbetalning

Stöd för privat vård av barn betalas räknat från den första vardagen efter utgången av den tid som avses i 4 § 4 mom. eller när de andra villkoren för stödet uppfylls.

Utbetalningen av stödet upphör när rätten till stöd enligt 3 § upphör eller de andra villkoren för stödet inte längre uppfylls.

Utbetalningen av stödet upphör dock senast den 31 juli innan grundskolans läsår enligt 22 § grundskolelagen börjar det år då barnet som läropliktigt börjar i grundskolan.

Om stödet på grund av att den tid som stadgas i 4 § 4 mom. upphör eller börjar inte betalas för en hel kalendermånad, betalas i stöd 1/25 av dess belopp för varje vardag för vilken familjen har rätt till stödet.

18 §

Betalningssätt. Förlust av stödpost

Stöd för privat vård av barn betalas månatligen i efterskott in på det konto som sökanden eller, om stödtagaren är någon annan än sökanden, stödtagaren meddelar i ett penninginstitut i Finland. Betalningsdag är den sista vardagen i varje kalendermånad. Stödet kan dock betalas också på något annat sätt, om det inte är möjligt att betala in stödet på kontot eller om sökanden eller stödtagaren anger någon särskild orsak som folkpensionsanstalten godkänner.

Beloppen av de stöddelar som skall betalas avrundas var för sig till hela mark så att om den del som överstiger ett helt markbelopp är 50 penni eller mindre, sänks beloppet till närmaste hela mark, och om den är större än 50 penni, höjs beloppet till närmast högre hela mark. Om en post skulle vara mindre än 100 mark, betalas stödet inte.

Stödtagaren förlorar en stödpost som inte har lyfts inom sex månader från det den har kunnat lyftas, om det inte av särskilda skäl anses skäligt att besluta något annat.

19 §

Utbetalning under tiden för anstalts- och familjevård

Stöd för privat vård av barn betalas inte för barn som är i fortgående anstaltsvård eller därmed jämförbar vård för den vårdtid som överstiger tre månader. Med anstaltsvård och därmed jämförbar vård avses sjukhus-, anstalts- eller familjevård som ordnas av en kommun eller en samkommun och som omfattar underhåll. I fråga om ett barn som omhändertagits med stöd av barnskyddslagen (683/83) upphör utbetalningen av stödet när barnets vård och fostran har ordnats utom hemmet.

20 §

Tillägg som kommunen betalar för barnets vård

Utan hinder av vad denna lag stadgar om vårdpenning och vårdtillägg kan vårdpenningen eller vårdtillägget enligt beslut av kommunen betalas förhöjt med ett belopp som kommunen bestämmer (*kommuntillägg*).

Folkpensionsanstalten kan sköta uppgifter som hör till verkställigheten av det kommunala tillägget som fastställs på de grunder som kommunen har beslutat även i andra fall än de som avses i 1 mom.

Kommunens beslut kan fattas för viss tid eller tills vidare. Kommunen skall underrätta folkpensionsanstalten om sitt beslut samt om förlängning av beslutets giltighetstid eller om återkallande eller ändring av beslutet senast två månader innan beslutet träder i kraft.

Utan hinder av vad 8 § stadgar sköter kommunen de uppgifter som hör till verkställigheten av annat kommuntillägg än det som avses i 1 och 2 mom.

21 §

Återkrav

Om stöd för privat vård av barn har betalats utan grund eller till ett för stort belopp, skall det utan grund betalda stödet återkrävas av den förälder eller den vårdnadshavare som har rätt till stödet. Ett stöd kan dock inte återkrävas, om det har betalats tidigare än

fem år före det orsaken till att stödet betalades utan grund kom fram.

Återkrav kan frångås helt eller delvis, om det att stödet betalades utan grund inte berodde på svikligt förfarande av den som hade rätt till stödet eller hans företrädare eller om det utan grund betalda beloppet är litet.

Belopp som skall återkrävas kan kvittas mot stödposter som senare skall betalas till den som har rätt till stödet.

Ett lagakraftvunnet beslut om återkrav får verkställas såsom en dom med laga kraft.

22 §

Ändringssökande

Den som är missnöjd med folkpensionsanstaltens beslut får söka ändring i det hos socialförsäkringsnämnden och den som är missnöjd med nämndens beslut hos prövningsnämnden. Om socialförsäkringsnämnden och prövningsnämnden stadgas i sjukförsäkringslagen.

Besvärsskriften skall lämnas in till folkpensionsanstaltens lokalbyrå eller besvärsmyndigheten inom 30 dagar från det besväranden har fått del av beslutet.

Folkpensionsanstaltens beslut skall trots ändringssökande följas till dess saken har avgjorts genom ett beslut med laga kraft.

Ändring får inte sökas genom besvär i folkpensionsanstaltens beslut om beviljande av stöd till den del beslutet gäller grunderna för bestämmande av kommuntillägg enligt 20 §.

23 §

Skyldighet att lämna uppgifter

Den som ansöker om stöd för privat vård av barn och den stödtagare som sökanden anger skall meddela folkpensionsanstaltens lokalbyrå de uppgifter som behövs för beviljande av stödet, så som folkpensionsanstalten bestämmer. Sökanden och stödtagaren skall också meddela alla förändringar som påverkar stödet.

Kommunen skall underrätta folkpensionsanstalten, om ett barn som har rätt till stöd för privat vård av barn får en i 1 § 2 eller 3 mom. lagen om barndagvård avsedd dagvårdsplats, om sådan vård upphör eller om kommunen känner till att barnet är i anstalts- eller familjevård som avses i 19 § i

denna lag eller har flyttat till en annan kommun, samt om andra möjliga omständigheter som påverkar utbetalningen av stödet eller stödets belopp och som kommunen känner till.

Statliga, kommunala och andra offentlig-rättsliga samfunds myndigheter, försäkrings- och pensionsanstalter, pensionsstiftelser, arbetsgivare samt sjukhus och andra vårdinrättningar är skyldiga att avgiftsfritt lämna folkpensionsanstalten och besvärsmyndigheterna enligt denna lag uppgifter som de förfogar över och som behövs för avgörande av ärenden som gäller stöd för privat vård av barn.

En i 2 § 2 punkten avsedd vårdproducent i arbetsförhållande skall till det kommunala organ som avses i 16 § 2 mom. lämna de uppgifter som behövs för det godkännande som avses i sistnämnda lagrum.

24 §

Sändande och utnyttjande av uppgifter i vissa fall

I samband med utbetalningen av stödet sänder folkpensionsanstalten kommunerna uppgifter om de personer, sammanslutningar eller samfund som den månaden har rätt till och får stöd för privat vård av barn och om beloppen av de stöd som betalas.

Folkpensionsanstalten har när den avgör ärenden enligt denna lag rätt att också utnyttja uppgifter som den erhållit för avgörande av andra förmåner som den har hand om.

25 §

Utmättnings- och överföringsförbud

Stöd för privat vård av barn får inte mätas ut hos den person som har rätt till stöd i de fall som avses i 3 § 2 mom.

Ett avtal som avser att överföra en rättighet enligt denna lag på någon annan är ogiltigt.

26 §

Tystnadsplikt

De som handhar uppgifter enligt denna lag får inte utan tillstånd av den som saken gäller för utomstående röja en enskilds, en fa-

miljs eller en vårdproducents hemlighet, som de på grundval av sin ställning eller uppgift har fått veta.

Det som stadgas i 1 mom. hindrar inte att saken delges den som enligt lag har rätt att få vetskap om saken.

27 §

Brott mot tystnadsplikten

Till straff för brott mot tystnadsplikten enligt 26 § döms enligt 38 kap. 2 § 2 mom. strafflagen, om inte gärningen skall bestraffas enligt 40 kap. 5 § strafflagen eller strängare straff för den stadgas på något annat ställe än i 38 kap. 1 § strafflagen.

28 §

Forum för förvaltningstvister

Om avgörande i ett ärende som avses i 9 § söks på något annat sätt än genom besvär i fråga om tvist mellan kommuner om ersättningsskyldighet, avgörs ett sådant tvisteärende av den länsrätt inom vars område den sökande kommunen finns.

29 §

Närmare stadganden

Närmare stadganden om verkställigheten av denna lag utfärdas vid behov genom förordning.

30 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 1997.

Genom denna lag upphävs lagen den 21 augusti 1992 om stöd för hemvård av barn (797/92) jämte ändringar.

I ärenden som gäller stöd för hemvård av barn tillämpas dock den tidigare lagstiftning som upphävs enligt 2 mom.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

31 §

Tillämpning av vissa stadganden

Om det i en lag, en förordning eller ett beslut, som givits eller meddelats före denna lags ikraftträdande, hänvisas till lagen om stöd för hemvård av barn, som upphävs enligt 30 § 2 mom., skall hänvisningen i tillämpliga delar anses avse motsvarande stadgande i denna lag.

32 §

Övergångsstadganden

Det kommunala organ som avses i 16 § 2 mom. skall behandla de ansökningar om utbetalning av stöd till en vårdproducent i arbetsförhållande enligt 2 § 2 punkten som inkommit före lagens ikraftträdande senast

inom två månader från ikraftträdandet.

Folkpensionsanstalten skall behandla de ansökningar om stöd för privat vård av barn som inkommit före lagens ikraftträdande senast inom tre månader från ikraftträdandet.

Stadgandet i 15 § 2 mom. om utbetalning av stöd till en vårdproducent skall börja tillämpas från och med den 1 januari 1998 på sådant stöd i fråga om vilket rätten till stödet uppkommer från och med nämnda tidpunkt. Fram till dess betalas det stöd som enligt stadgandet skall betalas till en privat vårdproducent till den förälder till eller den vårdnadshavare för barnet som i ansökan anges som stödtagare.

2.

Lag

om ändring av 11 a § lagen om barndagvård

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 11 a § 2 mom. lagen den 19 januari 1973 om barndagvård (36/73), sådant detta lagrum lyder i lag av den 21 augusti 1992 (798/92), som följer:

11 a §

Föräldrarna till eller andra vårdnadshavare för ett i 1 mom. avsett barn som inte för ordnande av vården av barnet väljer en dagvårdsplats som kommunen anordnar enligt 1 mom., har för ordnande av barnets vård på något annat sätt rätt att få stöd enligt lagen

om stöd för privat vård av barn (/) på det sätt som närmare stadgas i nämnda lag.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 1997.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

3.

Lag**om ändring av ikraftträdelsestadgandet i lagen om temporär ändring
av 11 a § lagen om barndagvård**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras ikraftträdelsestadgandet i lagen den 18 december 1995 om temporär ändring av
11 a § lagen om barndagvård (1527/95) som följer:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996 1997.
och gäller till och med den 31 juli 1997. Åtgärder som verkställigheten av lagen
förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti

4.

Lag

om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut
 upphävs i lagen den 24 augusti 1984 om utkomstskydd för arbetslösa (602/84) 5 § 1 mom.
 7 a punkten,
 sådan den lyder i lag av den 27 februari 1987 (226/87), samt
 ändras rubriken för 27 a § och 2 mom.,
 sådant detta lagrum lyder i lag av den 17 mars 1995 (357/95), som följer:

27 a §

*Inverkan av tilläggspension och stöd för
 privat vård av barn på
 arbetslöshetsdagpenningen*

—————
 Om en person som har rätt till arbetslös-
 hetsdagpenning eller maken får stöd för pri-
 vat vård av barn enligt lagen om stöd för
 privat vård av barn (/), minskas beloppet
 av hans fulla grunddagpenning eller den
 dagpenning avvägd enligt förtjänsten som
 utbetalas till honom med förmånens belopp.
 Det stöd för privat vård av barn som betalas
 till maken avdras inte, om maken i det fall
 som avses i 3 § 2 mom. lagen om stöd för

privat vård av barn själv sköter barnet och
 därför inte har rätt till arbetslöshetsdagpen-
 ning eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen
 om arbetsmarknadsstöd. Om båda makarna
 är arbetslösa och får arbetslöshetsdagpenning
 eller arbetsmarknadsstöd, avdras beloppet av
 den makes förmån som beviljats stöd för
 privat vård av barn.

—————
 Denna lag träder i kraft den 1 augusti
 1997.

Lagen tillämpas på dagpenningar som hän-
 för sig till den tid som börjar när lagen trä-
 der i kraft.

Åtgärder som verkställigheten av lagen
 förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

5.

Lag

om ändring av 24 § lagen om arbetsmarknadsstöd

I enlighet med riksdagens beslut
 ändras 24 § 1 mom. 2 punkten lagen den 30 december 1993 om arbetsmarknadsstöd
 (1542/93) som följer:

24 §

Behovsprövning av arbetsmarknadsstöd

Vid prövningen av sökandens behov av ekonomiskt stöd skall beaktas hans egna bruttoinkomster och även makens till den del de överstiger 300 mark i månaden. Med make jämställs den med vilken sökanden utan att ingå äktenskap fortgående bor i gemensamt hushåll i förhållanden av äktenskapsliknande natur. Makar som på grund av söndring varaktigt bor åtskils betraktas

inte som makar. Som inkomster betraktas emellertid inte

2) vårdpenning och vårdtillägg enligt lagen om stöd för privat vård av barn (/),

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 1997.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

6.**Lag****om upphävande av 6 § 8 punkten och 17 § 2 mom. lagen om studiestöd**

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §
Härmed upphävs 6 § 8 punkten och 17 §
2 mom. lagen den 21 januari 1994 om studi-
estöd (65/94).

2 §
Denna lag träder i kraft den 1 augusti
1997.

Stadgandet i 17 § 2 mom., som upphävs,

tillämpas dock fram till den 31 december
1997 så att det som stadgas om hemvårds-
stöd enligt lagen om stöd för hemvård av
barn från och med denna lags ikraftträdande
avser stöd för privat vård av barn enligt la-
gen om stöd för privat vård av barn (/)
som betalas till studerande.

Åtgärder som verkställigheten av lagen
förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

7.

Lag

om ändring av lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 3 augusti 1992 om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/92) rubriken för 2 § och 2 mom. samt
fogas till lagen en ny 10 a § och till 11 §, sådan den lyder i lag av den 17 december 1993 (1288/93), ett nytt 2 mom. varvid det nuvarande 2 mom. blir 3 mom. som följer:

2 §

Högsta och lägsta avgift

Genom förordning kan stadgas om den högsta avgiften och att en avgift skall bestämmas enligt betalningsförmågan. Genom förordning kan även stadgas om den lägsta avgiften för barndagvård.

10 a §

Inkomster som ligger till grund för bestämmande av dagvårdsavgift

Vid beslut om fastställande av avgift för barndagvård beaktas som familjens inkomster de inkomster som avses i 6 § lagen om stöd för privat vård av barn (/). Folkpensionsanstalten fastställer inkomsternas belopp (*inkomstbeslut*). Kommunen kan dock utan inkomstbeslut bestämma en högsta avgift, om sökanden inte meddelar familjens inkomster. Om förfarandet vid fastställande av inkomsterna stadgas genom förordning. Vid fastställandet av inkomsterna och ändringssökande som gäller det iaktas desutom i tillämpliga delar 22 § 1—3 mom.,

23 § 1—3 mom., 24 § 2 mom. samt 26 och 27 §§ i nämnda lag.

Folkpensionsanstalten skall fatta ett i 1 mom. avsett inkomstbeslut så snabbt som möjligt. Beslutet skall dock fattas senast inom tre månader från det den som ansöker om dagvårdsplats har lämnat de utredningar som behövs för inkomstbeslutet till folkpensionsanstalten.

De omkostnader som inkomstbesluten orsakar räknas som omkostnader för folkpensionsanstalten.

11 §

Efterskänkande och nedsättning av avgift

Med avvikelse från vad som stadgas i 1 mom. får en avgift som fastställts för hel-dagsvård av barn nedsättas under den lägsta avgift som anges i förordning eller efterskänkas på de grunder som stadgas i 1 mom. endast om barnets föräldrar eller andra vårdnadshavare som bor i gemensamt hushåll med barnet arbetar för egen eller annans räkning, deltar i arbetspraktik, studerar eller är arbetsoförmögna. Om dagvården är nödvändig med tanke på barnets vård eller

fostran, kan avgiften dock alltid nedsättas
eller efterskänkas på de grunder som stadgas
i 1 mom.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti
1997.

Åtgärder som verkställigheten av lagen
förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Helsingfors den 25 oktober 1996

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister Terttu Huttu-Juntunen

2.

Lag

om ändring av 11 a § lagen om barndagvård

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 11 a § 2 mom. lagen den 19 januari 1973 om barndagvård (36/73), sådant detta lagrum lyder i lag av den 21 augusti 1992 (798/92), som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

11 a §

Föräldrarna till eller andra vårdnadshavare för ett barn *som inte har fyllt fyra år* och som inte för ordnande av vården av barnet väljer en dagvårdsplats som kommunen anordnar enligt 1 mom., har för ordnande av barnets vård på något annat sätt rätt att få stöd enligt lagen om stöd för hemvård av barn (797/92)

Föräldrarna till eller andra vårdnadshavare för ett *i 1 mom. avsett* barn som inte för ordnande av vården av barnet väljer en dagvårdsplats som kommunen anordnar enligt 1 mom., har för ordnande av barnets vård på något annat sätt rätt att få stöd enligt *lagen om stöd för privat vård av barn (/)* på det sätt som närmare stadgas i nämnda lag.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 1997.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

3.

Lag

om ändring av ikraftträdelsestadgandet i lagen om temporär ändring
av 11 a § lagen om barndagvård

I enlighet med riksdagens beslut
ändras ikraftträdelsestadgandet i lagen den 18 december 1995 om temporär ändring av
11 a § lagen om barndagvård (1527/95) som följer:

Gällande lydelse

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996
och gäller till och med den 31 december
1997.

*Lagen tillämpas dock inte efter den 1 sep-
tember 1997 på de ansökningar som gäller
erhållande av dagvårdsplats från 1 januari
1998.*

*Åtgärder som verkställigheten av lagen
förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.*

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996
och gäller till och med den 31 *juli* 1997.

*Denna lag träder i kraft den 1 augusti
1997.*

*Åtgärder som verkställigheten av lagen
förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.*

4.

Lag

om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut
 upphävs i lagen den 24 augusti 1984 om utkomstskydd för arbetslösa (602/84) 5 § 1 mom.
 7 a punkten,
 sådan den lyder i lag av den 27 februari 1987 (226/87), samt
 ändras rubriken för 27 a § och 2 mom.,
 sådant detta lagrum lyder i lag av den 17 mars 1995 (357/95), som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §

*Begränsningar i rätten till
 arbetslöshetsdagpenning*

Berättigad till arbetslöshetsdagpenning är
 inte den:

7 a) som får tilläggsdel enligt lagen om
 stöd för vård av barn i hemmet (24/85):

(7 a punkten upphävs)

27 a §

*Inverkan av tilläggsdagpenning och stöd för
 hemvård av barn på arbetslöshetsdagpen-
 ningen*

27 a §

*Inverkan av tilläggsdagpenning och stöd för
 privat vård av barn på
 arbetslöshetsdagpenningen*

Om en person som har rätt till arbetslös-
 hetsdagpenning eller maken får basdel eller
 syskonförhöjning enligt lagen om stöd för
 hemvård av barn, minskas beloppet av hans
 fulla grunddagpenning eller den dagpenning
 avvägd enligt förtjänsten som utbetalas till
 honom med förmånens belopp. Det stöd för
 hemvård av barn som betalas till maken av-
 dras inte, om maken även får tilläggsdel av
 stödet för hemvård av barn. Om båda ma-
 karna är arbetslösa och får arbetslöshets-
 dagpenning eller arbetsmarknadsstöd enligt
 lagen om arbetsmarknadsstöd (1542/93),
 avdras beloppet av den makes förmån som
 beviljats basdel eller syskonförhöjning av
 stödet för hemvård av barn.

Om en person som har rätt till arbetslös-
 hetsdagpenning eller maken får stöd för pri-
 vat vård av barn enligt lagen om stöd för
 privat vård av barn (/), minskas beloppet
 av hans fulla grunddagpenning eller den
 dagpenning avvägd enligt förtjänsten som
 utbetalas till honom med förmånens belopp.
 Det stöd för privat vård av barn som betalas
 till maken avdras inte, om maken i det fall
 som avses i 3 § 2 mom. lagen om stöd för
 privat vård av barn själv sköter barnet och
 därför inte har rätt till arbetslöshetsdagpen-
 ning eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen
 om arbetsmarknadsstöd. Om båda makarna
 är arbetslösa och får arbetslöshetsdagpenning
 eller arbetsmarknadsstöd, avdras beloppet av

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

den makes förmån som beviljats *stöd för privat vård av barn.*

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 1997.

Lagen tillämpas på dagpenningar som hänför sig till den tid som börjar när lagen träder i kraft.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

5.

Lag

om ändring av 24 § lagen om arbetsmarknadsstöd

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 24 § 1 mom. 2 punkten lagen den 30 december 1993 om arbetsmarknadsstöd
(1542/93) som följer:

Gällande lydelse

24 §

Behovsprövning av arbetsmarknadsstöd

Vid prövningen av sökandens behov av ekonomiskt stöd skall beaktas hans egna bruttoinkomster och även makens till den del de överstiger 300 mark i månaden. Med make jämställs den med vilken sökanden utan att ingå äktenskap fortgående bor i gemensamt hushåll i förhållanden av äktenskapsliknande natur. Makar som på grund av söndring varaktigt bor åtskils betraktas inte som makar. Som inkomster betraktas emellertid inte

2) grunddelen och syskonförhöjningen av stöd för vård av barn i hemmet,

Föreslagen lydelse

24 §

Behovsprövning av arbetsmarknadsstöd

Vid prövningen av sökandens behov av ekonomiskt stöd skall beaktas hans egna bruttoinkomster och även makens till den del de överstiger 300 mark i månaden. Med make jämställs den med vilken sökanden utan att ingå äktenskap fortgående bor i gemensamt hushåll i förhållanden av äktenskapsliknande natur. Makar som på grund av söndring varaktigt bor åtskils betraktas inte som makar. Som inkomster betraktas emellertid inte

2) vårdpenning och vårdtillägg enligt lagen om stöd för privat vård av barn (/),

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 1997.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

7.

Lag

om ändring av lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 3 augusti 1992 om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/92)
 rubriken för 2 § och 2 mom. samt
fogas till lagen en ny 10 a § och till 11 §, sådan den lyder i lag av den 17 december 1993
 (1288/93), ett nytt 2 mom. varvid det nuvarande 2 mom. blir 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

2 §

Högsta avgift

Genom förordning kan stadgas om den högsta avgiften för service och att en avgift skall bestämmas enligt betalningsförmågan.

Föreslagen lydelse

2 §

Högsta och lägsta avgift

Genom förordning kan stadgas om den högsta avgiften och att en avgift skall bestämmas enligt betalningsförmågan. *Genom förordning kan även stadgas om den lägsta avgiften för barndagvård.*

10 a §

*Inkomster som ligger till grund för be-
 stämmande av dagvårdsavgift*

*Vid beslut om fastställande av avgift för barndagvård beaktas som familjens inkomster de inkomster som avses i 6 § lagen om stöd för privat vård av barn (/). Folkpensionsanstalten fastställer inkomsternas belopp (inkomstbeslut). Kommunen kan dock utan inkomstbeslut bestämma en högsta avgift, om sökanden inte meddelar familjens inkomster. Om förfarandet vid fastställande av inkomsterna stadgas genom förordning. Vid fastställandet av inkomsterna och ändringssökande som gäller det iaktas des-
 sutom i tillämpliga delar 22 § 1—3 mom., 23 § 1—3 mom., 24 § 2 mom. samt 26 och 27 §§ i nämnda lag.*

Folkpensionsanstalten skall fatta ett i 1 mom. avsett inkomstbeslut så snabbt som möjligt. Beslutet skall dock fattas senast inom tre månader från det den som ansöker om dagvårdsplats har lämnat de utredningar som behövs för inkomstbeslutet till folkpen-

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

sionsanstalten.

De omkostnader som inkomstbesluten orsakar räknas som omkostnader för folkpensionsanstalten.

11 §

Efterskänkande och nedsättning av avgift

Med avvikelse från vad som stadgas i 1 mom. får en avgift som fastställts för hel-dagsvård av barn nedsätts under den lägsta avgift som anges i förordning eller efterskänkas på de grunder som stadgas i 1 mom. endast om barnets föräldrar eller andra vårdnadshavare som bor i gemensamt hushåll med barnet arbetar för egen eller annans räkning, deltar i arbetspraktik, studerar eller är arbetsoförmögna. Om dagvården är nödvändig med tanke på barnets vård eller fostran, kan avgiften dock alltid nedsättas eller efterskänkas på de grunder som stadgas i 1 mom.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 1997.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Förordning

om ändring av förordningen om klientavgifter inom social- och hälsovården

På föredragning av ministern för handläggning av ärenden som hör till social- och hälsovårdsministeriets verksamhetsområde

ändras förordningen den 9 oktober 1992 (912/92) om klientavgifter inom social- och hälsovården 4 § samt,

fogas till förordningen en ny 4 a §, som följer:

4 §

Barndagvård

För daghemsvård och familjedagvård enligt lagen om barndagvård (36/73) kan bestämmas en månadsavgift enligt familjens storlek och klientens betalningsförmåga. Avgiften uppbärs högst för så många kalendermånader för vilka dagvårdsplats har reserverats för barnet. I familjens storlek beaktas högst två av de barn som omfattas av rätten att välja vårdform enligt 11 a § lagen om barndagvård.

Månadsavgiften för heldagsvård är minst 200 mark. Den lägsta avgiften fastställs, om familjens månadsinkomster inte överskrider den inkomstgräns som bestäms enligt familjens storlek. Om familjens månadsinkomster överskrider inkomstgränsen, är månadsavgiften för heldagsvård den lägsta avgiften ökad med ett belopp som utgörs av en procentandel av de överskridande inkomsterna som bestäms enligt familjens storlek. Avgiften kan vara högst 1 000 mark.

Avgiftsprocentsatserna och inkomstgränserna är följande:

Familjens storlek	Minimiinkomstgränser	Avgiftsprocent
1 - 2	6 890	11,5
3	8 480	9,4
4	10 070	7,9

Då flera än ett barn från samma familj är i kommunal heldagsvård, kan för det andra barnet i heldagsvård bestämmas en lika stor avgift som för det första. För varje följande barn uppbärs den lägsta avgiften.

Om barnet är i halvdagsvård eller om vårdtiden annars fortgående per dag, vecka eller månad är betydligt kortare än den normala vårdtiden inom heldagsvården, skall kommunen på de grunder den bestämmer uppbära en till vårdtiden anpassad avgift som är lägre än avgiften för heldagsvård enligt 1—3 mom.

För tiden för förskoleundervisning som ordnas såsom dagvård under en del av dagen är månadsavgiften dock lika stor som den lägsta avgiften.

Om barnens dagvård börjar eller slutar mitt i en kalendermånad, uppbärs avgiften enligt antalet vårddagar till ett lägre belopp än månadsavgiften.

För tillfällig dagvård kan uppbäras en avgift som kommunen bestämmer.

4 b §

Utan hinder av vad 4 § 1 mom. stadgar om familjens storlek och 2 och 3 mom. annars stadgar, kan kommunen införa en specialavgiftsklass där avgiften är 1 200 mark för sådana familjer vilkas månadsinkomster överskrider 40 000 mark.